

Ginkim kalbą, žemę, jos šėdą /
Stokim į darbą kaip milžinai /
Laimina Dievas sąjungą grūdą,
Laimina valstų: gėmą šimtel.

Maironis

GARSAS

Second-Class postage paid at Brooklyn, N. Y. Post Office

Nors mūsų, vyrų, nedaugai yra,
Tačiau tvirti mes, jei rūs vlenybė,
Į darbą stokim vyras į vyrą,
Sujungtos rankos šūptiks atpyrę.

Maironis

Nr. 10

Nr. 10, Gruodis - December, 1982

Vol. 65

PASIDAIRIUS PAS SAVE IR KITUR

IR VĖL KALĖDOS...

Kalėdos — šeimos šventė, didi religinė šventė, ženklinti Pasaulio Išganytojo atėjimą žemėn pas savo žmones, kurių didelis skaičius nenorėjo Jo nei pažinti, nei pripažinti, nors "Kristus yra visų tautų Šviesa", kaip nurodė Vatikano antrasis susirinkimas. Tegu ji būna ramybės, savitarpio taikos ir meilės šventė visose mūsų šeimose.

Kaip lietuviai, esame didžiulės šeimos — lietuvių tautos — nariai. Didžioji jos narių dalis negali ramybėje švęsti iš eilės jau 42-ąją Kalėdų. Junkimės bent mintimis ir maldomis su svetimųjų paglemžtos ir pavergtos Lietuvos visais žmonėmis, linkėdami jiems išverti iki pergales dienos, kuri vis dėlto ateis.

Sveikindamiesi ir viens kitam linkėdami labai malonių šventųjų Kalėdų, neužmirškime ir savo prieglobstyje visiems nariams turėtų būti jauki ir šviesi.

Per Kalėdas paprastai nesirūpinama svarbesniais planais ateičiai nei asmeniniame, nei visuomeniniame gyvenime. Gyvenama momento džiaugsmingo spindėjimo ženkle. Tačiau gal jau antrąją Kalėdų dieną bent minutėlei pagalvokime ir apie Susivienijimą, o taip pat ir apie kitą lietuvišką veiklą. Gal šventųjų nuotaikos sudarys tokią aplinką, kurioje gali kilti naujų minčių, sumanymų tai veiklai sustiprinti. Jei taip įvyktų, pasidalinkime tomis mintimis su tais žmonėmis, kuriais pasitikim, kurie jiems patikėtas pareigas eina atsakingai.

Linksmų Kalėdų, o visiems.

Akademijos suvažiavimas

Lapkričio 24-28 dienomis Meksikos įlankos šiltame pakraštyje, St. Peterburgo mieste, Floridoje, vyko Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos suvažiavimas, kuriame paminėta jos įsisteigimo 60 metų sukaktis. Per keturias dienas keturiolikoje mokslo sekcijų skaityta 34 paskaitos. Be to, suvažiavimo pilnaties atdaromame posėdyje skaityta kun. prof. Antano Rubšio įvadinė paskaita: Mįslinga paslaptis — žmogaus kūrimas Šventraščio "Pradžios" knygoje. Baigiamojo pilnaties posėdžio

pagrindinis dėmesys skirtas Akademijos 60 metų sukakties minėjimui. Paskaitininkas — dr. Stasys Bačkis, Lietuvos atstovas Washingtono. Suvažiavimas lapkričio 28 dieną baigtas iškilmingomis mišiomis, kurių pagrindinis koncelebrantas ir pamokslininkas buvo vyskupas Antanas Deksnys, Europos lietuvių vyskupas.

Kaip nurodo organizacijos įstatai, Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos tikslas yra "telkti aukštojo mokslo lietuvius katalikus, kiek galint lengvinti jiems mokslinio darbo sąlygas, ruošti naujų mokslo jėgų, platinėti ir kelti mokslingumą ir krikščioniškąją kultūrą lietuvių tautoje". Tarp Akademijos veiklos priemonių yra leidimas knygų, mokslo žurnalų ir kitokios rūšies spaudinių, ruošimas suvažiavimų, steigimas bibliotekų, muziejų ir kitų mokslo įstaigų.

Akademija, įsisteigusi Lietuvoje 1922 metų spalio mėnesį, šiandien dėl suprantamų priežasčių negali veikti savo tėvynėje. Ji ten, kaip ir visos kitos lietuviškos patriotinės krikščioniškos įstaigos, uždaryta 1940 metų birželio mėnesį, kai įsibrovė Sovietų karinės pajėgos. Taigi Akademią normaliomis sąlygomis veikė tik 18 metų.

Jos steigimo minties kėlėju laikomas vyskupas Pranciškus Būčys. Dar būdamas kunigu, Būčys, kaip nurodo kun. Stasys Yla, jau 1908 metais įrodinėjo reikalą Lietuvos katalikams susilaukti savos draugijos mokslui puoselėti. Vėliau šią mintį plėtė ir tikrovei brandino prelatas Al. Dambrauskas-Jakštas. Pirmasis akademijos pirmininkas buvo vyskupas Juozapas Skvireckas, o vicepirmininkai — prof. Pr. Dovydaitis ir prof. St. Šalkauskis. Akademijai arkiv. Skvireckas vadovavo trejus metus. Nuo 1925 metų iki pat mirties 1938 m. pirmininku buvo prelatas Al. Dambrauskas-Jakštas. Jam vadovaujant įvyko du mokslininkų ir mokslo mėgėjų suvažiavimai. Pirmame 1933 m. ir antrame 1936 m. skaityta po 30 paskaitų.

Akademią talkininkavo Spaudos Fondui leidžiant lietuviškąją Enciklopediją, kurios redaktoriaus padėjėju Akademią delegavo savo vicepirmininką prof. Praną Dovydaitį, į redakcijos narius prof. kan. Blažiejų Česnį. Enciklopedijos redagavimas ir leidimas per 10 metų vyko

sklandžiai. Pati Akademią ruošėsi išleisti "Lietuvos žymenybių žodyną". Kunigo Juozo Prunskio žiniomis, jau buvo paruošti spaudai penki tomai po 600-700 puslapių, tačiau užgulusi okupacija visą darbą pavertė niekais, nebent visa tai yra saugoma "uždarytųjų" archyvuose.

Prelatui Jakštui mirus, Akademijos pirmininku išrinktas prof. Stasys Šalkauskis, paskutinis Vytauto Didžiojo universiteto rektorius. Išėjimoje Akademią atsteigta 1954 metais, pora metų prieš tai dr. Stasiui Bačkui imantis iniciatyvos. Reorganizaciniam komitetui Romoje vadovavo vyskupas Vincentas Padolskis. Šalia pirmininko vyskupo Padolskio į pirmąją atgaivintos Akademijos vadybą buvo išrinkti vicepir. prof. Zenonas Ivinskis ir nariai — kunigai dr. Juozas Vaišnora, dr. Antanas Liutimas, dr. Ladas Tulaba ir dr. Vytautas Balčiūnas. Vyskupiui Padolskiui mirus 1959 metais, nauju akademijos pirmininku korrespondenciniu būdu išrinktas kun. profesorius Antanas Liutimas. Centrinė Akademijos būstinė yra Romoje. Ten leidžiamos visos knygos, kurių už Lietuvos ribų Akademią yra išspausdinusi apšėčiai—suvažiavimų darbų

tomus, šešis metraščius ir keliolika veikalų iš įvairių mokslo sričių. Iš viso — arti 50 veikalų.

Akademią iki šiol už Lietuvos ribų suorganizavo jau devyni suvažiavimai, kurių du vyko Europoje, 1 Kanadoje, o visi kiti — Jungtinėse Valstybėse. Paprastai jie ruošiami kas treji metai. 1979 metų suvažiavime Chicagoje paminėta Vilniaus universiteto 400 metų sukaktis. O dabartiniame suvažiavime St. Peterburge pažymėta pačios Akademijos įsisteigimo 60 metų sukaktis. Suvažiavimo rengimo komitetui vadovavo prelatas Jonas Balkūnas, Akademijos St. Peterburgo Židinio pirmininkas, mūsų Susivienijimo Dvasios vadas. Jis ir suvažiavimo atidarymo žodį pasakė.

Suvažiavimo atidarymo mišias aukėjo Akademijos narys vysk. Vincentas Brizgys, koncelebruojant ten dalyvavusiems kunigams.

Šalia mokslinio turinio paskaitų iš teologijos, filosofijos, gamtos, teisės, psichologijos, matematikos, architektūros, lietuvių literatūros, politinių mokslų, ekonomikos, medicinos, istorijos ir socialinių mokslų buvo

(nukelta į 2 psl.)

AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBOS SUVAŽIAVIMAS

42-ras Amerikos Lietuvių Tarybos suvažiavimas Chicagoje, Tautinuosiuose namuose, spalio 30 buvo darbingas ir praėjo su pasisekimu. Jį atidarė ir pravedė pirm. dr. Kazys Sidlauskas. Invokaciją sukalbėjo kun. dr. Ign. Urbonas. Suvažiavimui pasiekdami pirmininkavo ALTO vicepirmininkai: T. Blinstrubas, P. Dargis, inž. V. Naudzius, dr. V. Šimaitis, dr. J. Valaitis. Suvažiavime dalyvavo 52 valdybos - tarybos nariai, 12 skyrių atstovų, 10 organizacijų atstovų, 39 svečiai. Iš viso 113, bet buvo dar ir nesiregistravusių svečių. Aukų surinkta 6600 dol.

Į naują vadovybę, ALTĄ sudaranti organizacijų pasiūlymu, įėjo šie asmenys:

Amer. Liet. R.K. federacija į ALTą paskyrė: dr. J. Jerome, inž. V. Naudzių, prof. J. Stuką, I. Senkutę, adv. A. Domanskį, Gr. Meiluvienę, adv. S. Kuprį; į valdybą V. Naudzių ir A. Domanskį. Į izdo globėjus Vytautą Yucių.

Socialdemokratų į tarybą pa-

skirti: M. Gudelis, A. Mačionis, M. Pranevičius, K. Burba, Br. Spudienė, A. Sukauskas, dr. J. Valaitis; į valdybą: dr. J. Valaitis, M. Pranevičius. Į izdo globėjus A. Sukauskas.

Tautinės sąjungos: T. Blinstrubas, P. Bučas, V. Abraitis, E. Bartkus, Pr. Kašuba, A. Laikūnas, J. Valkiūnas; į valdybą: T. Blinstrubas ir P. Bučas. Į izdo globėjus V. Abraitis.

Sandaros: A. Devenienė, T. Kuzienė, J. Kuzas, Jr., dr. V. Dargis, dr. K. Sidlauskas, Gr. Lazauskas, dr. A. Budreckis. Į valdybą: dr. K. Sidlauskas, inž. Gr. Lazauskas. Į izdo globėjus A. Chaplikas.

Susiv. Liet. Amerikoje: E. Mikužintė, A. Chaplikas, P. Dargis. Į valdybą Pov. Dargis.

Liet. Kat. Susiv. Amerikoje: Th. Mack, dr. V. Šimaitis, V. Yucius. Į valdybą dr. V. Šimaitis. Amer. Liet. R.K. Moterų Sąjunga: J. Rotsko, A. Gabalienė, H. Kodis. Į valdybą A. Gabalienė.

Lietuvos vyčiai: dr. L. Kriaučeliūnas, dr. L. Šimutis, Ann Marie Kassel. Į valdybą dr. L. Kriaučeliūnas.

Šiurės Amerikos liet. studentų s-gos: R. Tričytė, Sv. Kerelytė, J. Bobelis. Į valdybą R. Tričytė.

Liet. Atgimimo Sąjūdis: K. Dirks, V. P. Jokūbaitis, K. Radvila. Į valdybą K. Radvila.

Vilniaus Krašto Lietuvių S-ga: J. Lekas, V. Gasparienė, J. Pakalka. Į valdybą J. Lekas.

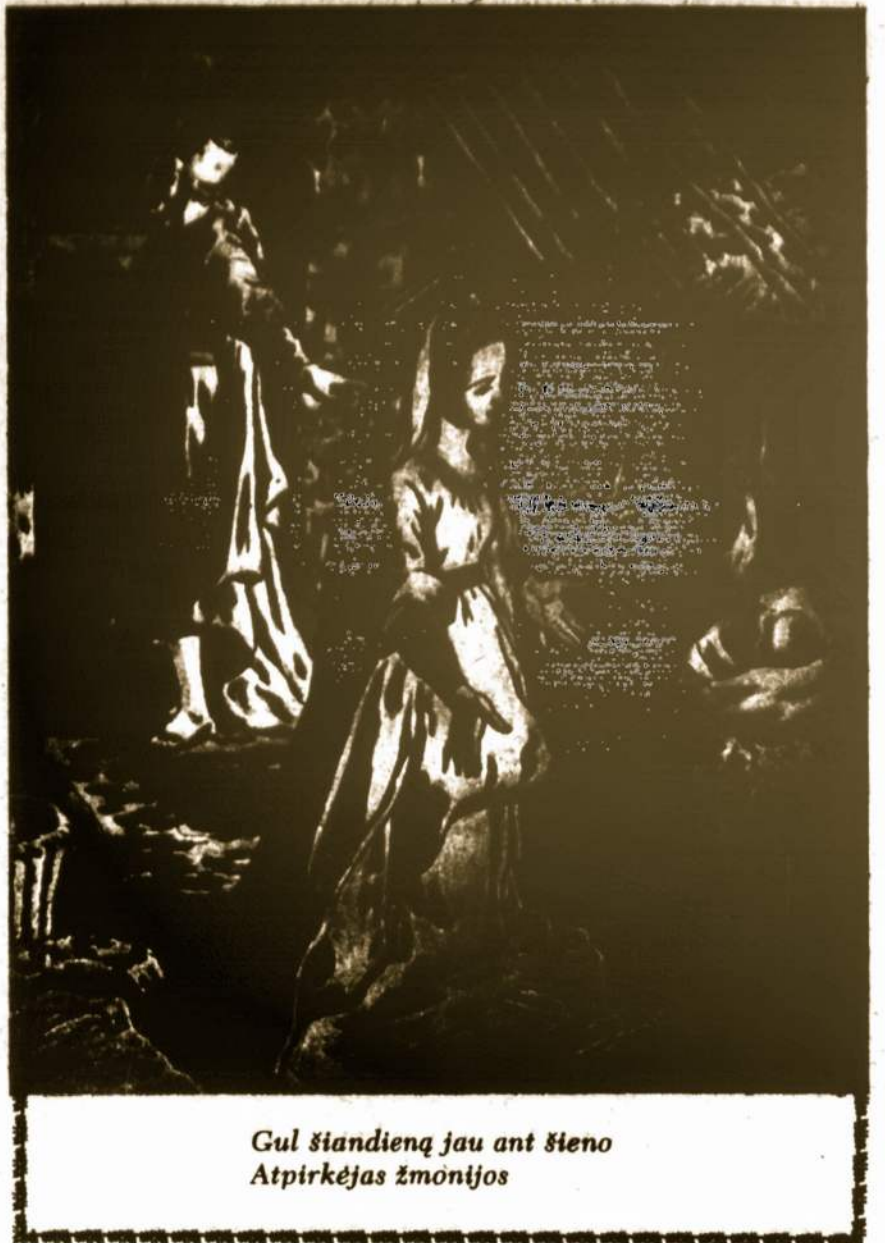
Respublikonų federacija: A. Milūnas, J. Talandis, J. Šulaitis. Į valdybą J. Talandis.

Demokratų: R. Mulokas, prof. J. Stukas, St. Balzekas, Jr. Į valdybą St. Balzekas, Jr.

Sudarytos komisijos: mandatų: I. Blinstrubienė, M. Barienė, P. Bučas; sekretoriato: St. Mankus, Ign. Andrašūnas, K. Radvila; rezoliucijų: inž. V. Naudzius, T. Blinstrubas, dr. J. Valaitis, dr. Vl. Šimaitis, V. Jokūbaitis, J. Jurkus, A. Pautienis, dr. A. Barauskas.

Sveikinimai

Vliko vardu sveikino V. Jokūbaitis, taip pat perdavė sveikinimus Liet. Karių veteranų Ramovės. Vliko tarybos vardu — Vl.

Gul šandienų jau ant šieno
Atpirkėjas žmonijos

Šoliūnas. Suvažiavimą sveikindamas kun. A. Stašys pareiškė, kad visados bus su ALTO laisvinimo darbuose. Įteikė čekius dr. K. Bobelio, savo ir M. Karaičio (540 dol.). Skatino visus įsijungti į ALTO darbą.

Lietuvos vyčių vardu sveikino centro vald. pirm. L. Stukienė, pabrėždama, kad nuo pat įsisteigimo vyčiai įsijungė į ALTO darbus. Pažymėjo, kad vyčiai perspaudina ALTO biuletenio žinias. Prašė duoti adresą žymesnio veikėjo savo mieste, kad per jį vyčiai galėtų steigti savo kuopas.

L.K. moterų s-gos centro v. pirm. Julia Mack sveikindama linkėjo ištermės, pažymėdama, kad jų s-ga vertina ALTO darbus ir į juos jungiasi. BALFO centro valdybos vardu sveikino pirm. M. Rudienė, pažymėdama, kad ALTO darbas dabar ypatingai reikalingas. Perdavė sveikinimus inž. A. Rudžio, dabar išvykusio į Afriką.

Miškininkų vardu pagyrė ALTO veiklą V. Zemaitis, ragindamas daugiau informuoti mūsų kaimynines tautas. "Naujienu" vardu M. Gudelis linkėjo, kad suvažiavimas būtų naudingas Lietuvai ir JAV lietuviams.

Dr. V. Dargis — R. L. Bendruomenės vardu sveikindamas perdavė čekį.

Dr. J. Valaitis perteikė sveikinimus P. lietuvių gydytojų s-gos, primindamas bolševikų Pancevėžy nužudytus tris gydytojus-patriotus, o taip pat okupantų uždarytą psichiatrinę ligoninę dr. A. Statkevičių. E. Mikužintė sveikino SLA vardu, linkėdama vieningos veiklos. Susivienijimo L.R.K. Amerikoje vardu sveikino J. Laučka. Abudu susivienijimai buvo tarp ALTO pradininkų.

J. Laučka yra vienas iš pačių pirmųjų ALTO valdybos narių. Ragino laikytis kantrybės ir savitarpio meilės.

(nukelta į 2 psl.)

Lietuvių Romos Katalikų Susivienijimo narius ir "Garso" skaitytojus nuoširdžiausiai sveikiname Kristaus Gimimo Šventėse ir linkime laimingų Naujųjų 1983 Metų, pilnų Dievo palaimos ir visokeriopos sėkmės!

L.R.K.S. DIREKTORIŲ TARYBA
"GARSO" REDAKCIJA

Amerikos Lietuvių Tarybos valdybos nariai prieš posėdį spalio 15 Chicagoje. Iš k. sėdi: ALT informacijos direktorius kun. dr. J. Prunskis, vicepirmininkas Teodoras Blinstrubas, rėlių vedėjas Irena Blinstrubienė, pirmininkas dr. Kazys Sidlauskas, valdybos narė Adelė Gabalienė, vicepirmininkas dr. Jonas Valaitis. Stovi iš k. Julius Pakalka (viečio valdybos nario Juozo Leko), vicepirmininkas dr. Leonas Kriaučeliūnas, sekretorius inž. Grožvydas Lazauskas, valdybos narys adv. Aleksandras Domanskis, išdėtininkas Mykolas Pranevičius, vicepirmininkas inž. Viktoras Naudzius, finansų sekretorius Petras Bučas. Nuotraukoje trūksta vicepirmininko Povilo Dargio, vicepirmininko dr. Vlodo Šimaitio, valdybos narių: Stanley Balzeko, Jr., Juozo Leko, Kasparo Radvilos, Jono Talandžio ir Ramūno Tričytės. Nuotr. Jono Tomulskičio

GARSAS

Publication No. (USPS 214-320)

Published Monthly except July and August

LITHUANIAN CATHOLIC ALLIANCE OF AMERICA

341 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207

Tel. 827-1881

Second Class Postage Paid at Brooklyn, N.Y., Post Office

POSTMASTER: Send Change of Address Notice to:

P. O. Box 32 (71-73 So. Washington St.), Wilkes-Barre, Pa. 18703

Subscription \$5.00 per year

Advertising Rates on Application
Rebus (straipsniai ir korespondencijos) redakcija taipo savo naudimui.
Neapsaudintus rebus grąžina tik patalpa autoriams prašant.

\$5.00 of insurance premium per year is applied to subscription of Garsas

PASIDAIRIUS PAS SAVE
IR KITUR

(atkelta iš 1 psl.)

ir atvangos pobūvių — koncertas ir banketas.

Suvažiavimo dalyvių tarpe buvo atvykusių ir iš toliau — iš Europos, Pietų Amerikos ir Kanados.

Akademijos suvažiavimo ruošos darbus parėmė ir Lietuvių Katalikų Susivienijimas, paskirdamas 200 dol.

Galvanausko šimtmetis

Viena ryškiųjų Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo laikotarpio asmenybių yra Ernestas Galvanauskas, keturis kartus buvęs ministrų pirmininku ir dar kelis kartus finansų ministru. Buvo jis ir Lietuvos nepaprastasis pasiuntinys ir įgaliotasis ministras Londone, Lietuvos reikalų gynėjas tarptautiniuose fornuose, delegacijos Paryžiaus taikos konferencijoje sekretorius, finansininkas, pramonininkas, Klaipėdos Prekybos instituto įsteigėjas ir rektorius... Jaunystėje — 1905 metų Rusijos revoliucijos dalyvis Lietuvoje, aktyvus 1905 m. Vilniaus Didžiojo seimo atstovas, vienas pirmųjų valstiečių liaudininkų sąjungos steigėjų, vėliau neparitinis... Dar daug pareigų ir įsipareigojimų būtų galima paminėti, kalbant apie šį labai šakotos veiklos valstybininką.

Ernestas Galvanauskas gimė 1882 m. lapkričio 20 d. Zizonių kaime, Vabalninko valsčiuje. Iš tos pačios Vabalninko apylinkės yra kelių ir kiti valstybininkai bei įvairių sričių žymūnai — buvęs ministras pirmininkas Vytautas Petrusis, buvęs švietimo ministras, seimo pirmininkas, pedagogas, Mickevičiaus "Pono Tado" vertėjas, kelių knygų autorius inž. Konstantinas Šakenis, buvęs teisingumo ministras Vincas Karoblis, mokslininkas Antanas Jurgeliūnas, poetai ir rašytojai Balys Sruoga, Vincas Stonis (kan. Kaz. Žitkus), Bernardas Brazdžionis, Aloyzas Baronas, Leonardas Žitkevičius ir kiti. Galima priminti, kad ir vyskupo rašytojo Antano Baranausko tėvas buvo vabalninkietis. Beje, lapkričio 26 d. sukako 80 metų, kai mirė vysk. Ant. Baranauskas. Vabalninko parapija yra davusi ir nemažai kunigų. Gal ir ne be reikalo vabalninkiečiai sakydavo, kad Vabalninko apylinkė — kunigų, poetų ir ministrų kraštas. Gal dar pridurtina, kad ten ir skanus alutis būdavo padaromas...

Ernestas Galvanauskas vaikystėje mokėsi Vabalninke ir Panevėžyje. Gimnaziją baigė Mintautėje. Aukštuosius mokslus pradėjo Petrapily, bet užbaigė Belgijoje, nes iš Rusijos turėjo pasisilinti, bėgdamas nuo areštų už lietuvišką-revoliucinę veiklą. Jo specialybė — kalnų ir elektros inžinerija. Pirmojo didžiojo karo metais gyveno vakarų Europoje. Čerai mokėdamas vakarų kalbas, Galvanauskas buvo labai naudingas atsistatėnčiam Lietuvai. Tuojau buvo pakviestas delegacijos Paryžiaus-Versalio taikos konferencijos sekretorium. Savo ryžtingumu buvo žinomas iš jaunystės dienų. Caro žandarai jį dėl tautinės veiklos kalino du kartus.

Vykstant 1905 metų revoliucijai, Galvanauskas energingai organizavo valstiečių pasipriešinimą Panovėžio srityje. Jis pradėdavo Vabalninko-Čypnų valsčius nutarimus, kurių daugelis

vėliau buvo priimti 1905 metų Vilniaus seime, kaip dalis lietuvių tautos reikalavimų, siekusių kraštui autonomijos ir tautinių teisių.

Galvanauskui teko vadovauti ketvirtajam Lietuvos ministrų kabinetui, privedusiam Lietuvą prie Steigiamojo seimo. Vėliau jam teko vadovauti dar trims ministrų kabinetams. Jam būnant ministru pirmininku, Lietuva atgavo Klaipėdos kraštą. Dėl Klaipėdos teisių Galvanausko vadovautai vyriausybei teko tvarkyti ginčą su didžiųjų vakarų valstybių vyriausybėmis, kol išsikovota palankesnis Klaipėdos statusas, pagal kurį Prancūzija, Anglija, Italija ir Japonija įteisino Klaipėdos prisijungimą prie Lietuvos.

Daug laiko ir energijos sugaišta tarptautiniuose pasitarimuose vykstant konfliktui su Lenkija, jai 1920 metų spalio 9 d. sulaužiant Suvalkų sutartį — pavartojant ginkluotą smurtą. Lietuvai apskundus Lenkiją dėl sutarties sulaužymo ir teritorijos pažeidimo, Tautų Sąjungos taryba bandė sutaukinti abi valstybes įvairiu tarpininkavimu. Iš tų pastangų buvo atsiradęs ir vadiramas Hymanso planas, siekęs labai artimų ryšių tarp abiejų kai-

mynų. Pagal tą planą Vilnius būtų buvęs grąžintas Lietuvai, bet Lietuva būtų turėjusi persiorganizuoti Šveicarijos pavyzdžiu į kantoninę valstybę. Lenkai nesutiko atsisakyti nuo savo pretenzijų į Vilnių, o Lietuva statė pagrįstus reikalavimus apsaugoti savo suverenumą.

Galvanauskui teko vadovauti lietuviams tose derybose. Aktyviais delegacijos nariais buvo tuometinis užsienio reikalų viceministeris Petras Klimas ir poetas Oskaras Milašius, dirbęs Lietuvos pasiuntinybėje Paryžiuje. Galvanauskas tolydžiu nurodydavo, jog Lietuva niekada nepasitraukė nuo savo reikalavimo, kad Lenkija vykdytų savo pasižadėjimus, padarytus Suvalkų sutartyje. Apie Lietuvos delegacijos ir jos vadovo Galvanausko veiklą ginčuose su Lenkija ir vėliau ginant Klaipėdos prisijungimo bylą išsamiai aprašė Petras Klimas savo atsiminimuose, išleistuose Jungtinėse Valstybėse.

Galvanauskas buvo ir paskutinėje nepriklausomos Lietuvos vyriausybėje. Sovietų Sąjungai 1940 metų birželio 15 dieną užėmus Lietuvą, Galvanauskas buvo lyg ir "prikalbinatas" pasilikti savo pareigose kaip finansų ministras ir Maskvos pastatytos Paleckio vyriausybės, tačiau jis greit iš jos ir Lietuvos pasisilino. Pamatęs, kad Lietuvai ruošiamas jos nepriklausomybės visiškai sužlugdymas, kad vyriausybės sprendimus daro ne vadinama vyriausybė, o Kremliaus atsiųstas Dekanozovas, Galvanauskas pasitraukė į vakarus. Ten kurį laiką dalyvavo aukšto lygio lietuviškų veiksmų pasitarimuose ir tautinėje veikloje. 1947 m. apsisprendė keltis į Madagaskarą. Ten jis buvo įsteigęs pramonės mokyklą. Dėl nesveikavimo 1962 m. persikėlė į Prancūziją. Ten jis dar rašė savo atsiminimus.

Ernestas Galvanauskas mirė 1967 m. liepos 24.

AMERIKOS LIETUVIŲ
TARYBOS SUVAŽIAVIMAS

(atkelta iš 1 psl.)

Daryti žygiai dėl Lietuvos politinių kalinių, dėl išleidimo Dariaus-Girėno pašto ženklų. Į akciją įsijungė platūs lietuvių sluoksniai.

Dr. J. Valaitis įdėjo daug darbo ruošiant ALTO fondo statutą. Visuomeninių reikalų komisija, vadovaujama dr. L. Kriaučeliūno, suorganizavo labai pavykusias svarstybas mūsų tautos reikalais. Toliau dr. K. Šidlauskas skatino išlaikyti balansą tarp finansinės ir kitokios paramos kultūrinei ir politinei veiklai, abi reikiamai vertinant. Dėkojo už lietuvių išėvijos paramą ALTO darbam.

ALTO sekr. inž. Gr. Lazauskas, pranešė, kad ALTO valdyba turėjo 7 posėdžius. Spausdinama kun. J. Prunskio papildyta ketvirta laida "Lithuania". Dėkojo už paramą ir aukas.

Izd. M. Pranevičius pranešė, kad ALTAS turėjo 63,397 dol. pajamų, o išlaidų 65,411 dol. ALTAS izde turi \$50,317, investuotus į vad. money market.

Apie ALTO informaciją pranešė kun. J. Prunskis. Nuo paskutinio suvažiavimo išleista 20 biuletenų lietuvių kalba ir 13 anglų kalba. Lietuvos reikalai kelti TV ir radijo stotyse, amerikiečių spaudoje. Suroštas konkursas straipsnių apie Lietuvą amerikiečių spaudoje, paskelbtas konkursas rašinių apie Lietuvą lituanistinė mokyklom, suroštas pasitarimas etninių grupių laikraščių redaktorių.

ALTO atstovas Washingtono dr. J. Genys pranešė apie darbą renkant lėšas pasiuntinybės rūmams atnaujinti. Pateikė informaciją apie de jure pripažinimo 60 m. sukakties minėjimą, apie sekmingą Jungtinio pabaltiečių komiteto veiklą Washingtono. Remtas Pabaltijo laisvės dienos paskelbtas, stengtis padėti disidentams, patiekta, kad žė-

mėlapiuose būtų atžymėti Pabaltijo kraštai.

V. Abraitis izdo globėjų vardu pranešė apie patikrinimą pajamų ir išlaidų, kas rasta tvarkoje. Situlo, kad didesnis ALTO išlaidos kaip 500 dol. būtų paremtos valdybos nutarimu.

Valdybos narių pranešimai priimti vieningai. Pasiaškinus dėl finansinio pranešimo, ir šis priimtas. Dr. J. Genys ir J. Laučka paaškino apie labai naudingą Pabaltiečių komiteto veiklą, kuriai reikalinga finansinė parama.

Skyrių pranešimai

Apie Bostono skyrių pranešė A. Chaplikas. Atvežė aukų 1600 dol. Chicago skyriaus veiklą aptarė Y. Samaška. Skyrius centrai yra įteikę 9,800 dol. Cicero skyr. dr. Br. Motušienė papasakojo apie pastangas kelti Lietuvos reikalus kitų tautų spaudoje. Skyrius išsiryškino, kad filmas apie KGB veiklą būtų rodomas mokyklose. ALTO centrai pervadė 1200 dol. Clevelando skyriaus veiklą aptarė A. Pautienis. Centrai persiuntė 2400 dol. aukų. Apie Detroitą dr. A. Barauskas pranešė, kad ten prie ALTO priklausoma 19 organizacijų. Skyrius skelbia konkursą moksleivių rašinių apie Lietuvą. Aukų centrai per 1500. Veikloje apjungiamos ir kitos pavergtos tautos.

Hot Springs skyriaus pranešimą perskaitė J. Šiaučionis. Centrai nusiųsta 1050 dol. Lake apskr. ALTO veiklą aptarė A. Vinikas. Jie prieš Vasario 16 minėjimą turi anglų kalbą programą radijuje. VI. Bakūnas papasakojo apie Los Angeles veiklą. Skyrius atsiųs per 3000 dol. centrai. Sveikino ir "Lietuvių Dienų" vardu.

Ign. Petrauskas perteikė pranešimą Miami skyriaus. New Yorko skyriaus veiklą aptarė A. Marcelynas. Daromos pastangos įteikti TV. Įteikė 700 dol.

JAV LB X-tos tarybos pirmoje sesijoje išrinkti nauji Lietuvių Bendruomenės vadovai. Kairėje — dr. Kazys Ambrozaitis — JAV LB X-tos tarybos prezidento pirmininkas, dešinėje dr. Antanas Butkus — naujas JAV LB krašto valdybos pirmininkas. Nuotr. Jono Urbono

Apie Pittsburgho skyriaus veiklą pranešdamas Pov. Dargis džiaugėsi, kad priklausoma visos organizacijos, vadovybėje jau čia jis greit iš jos ir Lietuvos pasisilino. Pamatęs, kad Lietuvai ruošiamas jos nepriklausomybės visiškai sužlugdymas, kad vyriausybės sprendimus daro ne vadinama vyriausybė, o Kremliaus atsiųstas Dekanozovas, Galvanauskas pasitraukė į vakarus. Ten kurį laiką dalyvavo aukšto lygio lietuviškų veiksmų pasitarimuose ir tautinėje veikloje. 1947 m. apsisprendė keltis į Madagaskarą. Ten jis buvo įsteigęs pramonės mokyklą. Dėl nesveikavimo 1962 m. persikėlė į Prancūziją. Ten jis dar rašė savo atsiminimus.

Ernestas Galvanauskas mirė 1967 m. liepos 24.

Apie Pittsburgho skyriaus veiklą pranešdamas Pov. Dargis džiaugėsi, kad priklausoma visos organizacijos, vadovybėje jau čia jis greit iš jos ir Lietuvos pasisilino. Pamatęs, kad Lietuvai ruošiamas jos nepriklausomybės visiškai sužlugdymas, kad vyriausybės sprendimus daro ne vadinama vyriausybė, o Kremliaus atsiųstas Dekanozovas, Galvanauskas pasitraukė į vakarus. Ten kurį laiką dalyvavo aukšto lygio lietuviškų veiksmų pasitarimuose ir tautinėje veikloje. 1947 m. apsisprendė keltis į Madagaskarą. Ten jis buvo įsteigęs pramonės mokyklą. Dėl nesveikavimo 1962 m. persikėlė į Prancūziją. Ten jis dar rašė savo atsiminimus.

Ernestas Galvanauskas mirė 1967 m. liepos 24.

Apie Pittsburgho skyriaus veiklą pranešdamas Pov. Dargis džiaugėsi, kad priklausoma visos organizacijos, vadovybėje jau čia jis greit iš jos ir Lietuvos pasisilino. Pamatęs, kad Lietuvai ruošiamas jos nepriklausomybės visiškai sužlugdymas, kad vyriausybės sprendimus daro ne vadinama vyriausybė, o Kremliaus atsiųstas Dekanozovas, Galvanauskas pasitraukė į vakarus. Ten kurį laiką dalyvavo aukšto lygio lietuviškų veiksmų pasitarimuose ir tautinėje veikloje. 1947 m. apsisprendė keltis į Madagaskarą. Ten jis buvo įsteigęs pramonės mokyklą. Dėl nesveikavimo 1962 m. persikėlė į Prancūziją. Ten jis dar rašė savo atsiminimus.

Ernestas Galvanauskas mirė 1967 m. liepos 24.

Apie Pittsburgho skyriaus veiklą pranešdamas Pov. Dargis džiaugėsi, kad priklausoma visos organizacijos, vadovybėje jau čia jis greit iš jos ir Lietuvos pasisilino. Pamatęs, kad Lietuvai ruošiamas jos nepriklausomybės visiškai sužlugdymas, kad vyriausybės sprendimus daro ne vadinama vyriausybė, o Kremliaus atsiųstas Dekanozovas, Galvanauskas pasitraukė į vakarus. Ten kurį laiką dalyvavo aukšto lygio lietuviškų veiksmų pasitarimuose ir tautinėje veikloje. 1947 m. apsisprendė keltis į Madagaskarą. Ten jis buvo įsteigęs pramonės mokyklą. Dėl nesveikavimo 1962 m. persikėlė į Prancūziją. Ten jis dar rašė savo atsiminimus.

Ernestas Galvanauskas mirė 1967 m. liepos 24.

Apie Pittsburgho skyriaus veiklą pranešdamas Pov. Dargis džiaugėsi, kad priklausoma visos organizacijos, vadovybėje jau čia jis greit iš jos ir Lietuvos pasisilino. Pamatęs, kad Lietuvai ruošiamas jos nepriklausomybės visiškai sužlugdymas, kad vyriausybės sprendimus daro ne vadinama vyriausybė, o Kremliaus atsiųstas Dekanozovas, Galvanauskas pasitraukė į vakarus. Ten kurį laiką dalyvavo aukšto lygio lietuviškų veiksmų pasitarimuose ir tautinėje veikloje. 1947 m. apsisprendė keltis į Madagaskarą. Ten jis buvo įsteigęs pramonės mokyklą. Dėl nesveikavimo 1962 m. persikėlė į Prancūziją. Ten jis dar rašė savo atsiminimus.

Rezoliucijos

Inž. V. Naudžius pranešė apie paruoštą rezoliuciją, kurios buvo priimtos: sveikinami laisvės besiekią pavergti lietuviai, dėkojama valdybai už darbą, skatinama ginti teismuose varginamus lietuvius dėl tariamų karo nusikaltimų, užgiriama parama Liet. pasiuntinybės rūmams atnaujinti, skyriai skatinami jungtis su kitų pavergtų tautų atstovais siekiant laisvės, skatinama pagyventi aukų rinkimą ALTO darbam, pasveikinti prez. Reagan, Valst. sekr. Schultz, ambasadorių Kampelmaną, VLIKĄ, BALFĄ, diplomatinis atstovus, reikiama padėka pavieniam ir organizacijom, už jungimąsi į Lietuvos laisvinimo darbus.

Galutinį rezoliucijų suformulavimą palikta valdybai.

Uždarymas

ALTO pirm. dr. K. Šidlauskas uždarymo kalboje pasidžiaugė, kad nebuvo daroma priekaištų dėl ALTO valdybos darbo. Tikime, kad ir skyriai savo pareigas atliks.

Lietuvių tauta ryžtinga. Kai visa Europa drebėjo prieš Hitlerį, lietuviai išdrįso nuteisti nacius. Lietuviai nebuvo palenkę organizuoti S.S. Legioną. Mūsų pagrindis yra išvystęs tokių spaudų, kokios jokia kita tauta neturi.

Pietų pertraukos metu buvo visi dalyviai pavaišinti. Suvažiavimas baigtas Lietuvos himnu. Praėjo tikrai draugiško darbo nuotaka.

Vakare Tautiniuose namuose buvo ALTO banketas, kurį suorganizavo Visuomeninių reikalų komisija, vadovaujama dr. L. Kriaučeliūno. Banketui vadovauti jis pakvietė R. Tričytę. Banketo metu įvairūs kalbėtojai pasveikino ALTO informacijų vadovą kun. J. Prunskį, sulaukusį 75 m. amžiaus. Jam sugiedota ilgiasių metų ir įteiktas puošnus J. Paštuko sukurtas adresas. Po gerai paruoštų vaišių svečiai turėjo progos pasilinksinti, grojant akordeonistui A. Stelmokui.

ALT informacija

SŪDUVOS LEIDINIAI

A. Bendoriaus — LIETUVOS GEOGRAFIJA. Kaina 3 dol.

Kun. J. Burkaus — TERESĖ NAUMANAITĖ. Kaina 3 dol.

Teisininko Pr. Šulo — KAIP SUDAROMI TESTAMENTAI. Kaina 3 dol. Su testamentine forma (anglų kalba) 3.50 dol.

Šias knygas galima gauti "Garso" administracijos: P.O. Box 32 (71-73 So. Washington St.), Wilkes-Barre, Pa. 18703.

Mielas Tautieti, drauskis
LK Susivienijime

LKS yra tvirta, saugi lietuvių fraternalinės apdraudos organizacija. Turtas siekia 3 milijonus dolerių.

Turi modernius apdraudos planus pilnamečiams ir jaunamečiams:

- 20 metų mokėjimo — 20 Year Payment Life
- 20 metų taupymo — 20 Year Endowment
- Taupymo iki 65 metų — Endowment at Age 65
- Mokejimo iki 85 metų — Life Paid up at 85 (tik pilnamečiams).

Susivienijimas turi ir priedinius draudimus už mažus mokestus. Aplikantai nuo 16 iki 40 metų, nuo \$500.00 iki \$2000.00 apdraudai priimami be medikalinės egzaminacijos — sveikatos patikrinimo. Susidomėję apsidraudimu Lietuvių K. Susivienijime, kreipkitės į jūsų kolonijoj gyvuojančios kuopos sekretorių, arba į Susivienijimo centrą išpildant žemiau paduotą kuponą.

LITHUANIAN C. ALLIANCE
P. O. Box 32 (71-73 So. Washington St.)
Wilkes-Barre, Pa. 18703

Esu susidomėjęs apsidraudimu Liet. Kat. Susivienijime

Vardas, pavardė .....

Adresas .....

..... (Zip Code) .....

Jeigu norėtum priklausyti šiai kolonijoj gyvuojančiam Susivienijimo kuopon, centras pasiųs šį kuponą kuopos sekretoriui, kuris asmeniškai atliks su teikiama paslauga, patarimų ir atliks reikalingus formalumus. Malonėkite atsakyti: ..... (taip ar ne). Jeigu norėtum įstoti į centrą, malonėkite atsakyti: ..... (taip ar ne).

Dail. Adomas Galdikas — Kalėdų naktį prie lietuviškos bažnytelės.

KALĖDŲ NAKTĮ ŽEMAITIJOJE

Nepriklausomos Lietuvos laikais Žemaitijoje buvo gana daug medinių bažnyčių, statytų prieš porą, trejetą šimtmečių. Jas statė lietuviai liaudies meistrai, nebaigę jokių architektūros mokslų. Statė kaip mokytojai, kaip išmanė, įdėdami savo sielą ir gilų religingumą. Neturėjo tada ir gerų įrankių. Dažnai tų bažnyčių sienos yra nutašytos tik kirviu, rąstai sukalti medinėmis vinimis.

Tie liaudies meistrai padarė ir medinius altorius, išpuošdami juos šventųjų statulėlėmis, žvakidėmis, padarė suolus — klaupus, padarė ir viskas, kur gaudė vargonai. Bažnyčia buvo jauki, sava, nes ji tokia išsilikė bent porą, trejetą amžių. Čia susituokė žmonės, čia krikštijo vaikus, iš čia iškeliavo į amžinojo poilsio vietą.

Aplink bažnyčių buvo šventorius su keliais kryžiais ir medine varpine, kuri taip pat buvo lietuvių liaudies architektūros puošmena. Šventoriuje augo šimtamečiai medžiai, kurių šakos tartum globojo senąją bažnytelę.

Šventorius buvo aptvertas akmenine ar mūrine tvora. Įeiti buvo galima tik pro didžiuosius vartus, kurie taip pat buvo sumūryti iš plytų ar sukrauti iš akmenų. Vartai puošnūs — su statulėlėmis.

Kalėdų naktį iš visų kelių kelelių žmonės važiuojo į bažnyčią, į Bernelių mišias. Tai buvo šventa pareiga. Važiavo pasimelsti, pasidžiaugti šventąja naktimi. Dažnai jau buvo sniego, tai važiuojo rogem. Tada arkliai jau turėjo žvangučius prie apinasrių. Ir kaip skambėdavo keiliai tokią Kalėdų naktį. Kartais arkliui po kaklo parisdavo didesnį skambalą.

Suvažiavę arklius pririšdavo kur nors prie tvoros šventoriaus artumoje ir patys eidavo per girgždantį sniegą, pro tuos didelius šventoriaus medžius, pro mūrinius vartus. Palinkę, apsupę galvas šiltom skarom, užsimaukšlinę kepure. Ir jie atrodė kaip tie senieji medžiai, kaip Lietuvos dirvonų milžinai.

Bažnyčioje buvo įrengta Praktelė, apstatyta eglėmis. Prie Praktelės buvo virvutė. Ją patraukė, suskambėjo varpelis, ir sujudėjo Kristaus Kūdikielio statulėlė lopšy.

Tie žemdirbiai suklupdavo ten, savo grubiomis didelėmis rankom patraukdavo varpelį, ir jis suskambėdavo taip švelniai, lyg kažkur atsišauktų dangaus šventieji angeliukai.

Ir kokia buvo paguoda tiem vargo žmonėm ta Kalėdų naktis jų medinėje kaimo bažnytelėje!

Tokias senas medines bažnyčias mėgo tapyti dailininkas Adomas Galdikas, pats savo kilme žemaitis. (Gimė 1893 spalio 18 Mosėdyje, mirė 1969 gruodžio 7 New Yorke). Mėgo jis tapyti senas užmirštas kapinaites, palinkusius kryžius ir šias milžinų medžių apsuptas bažnyteles. Jis labai giliai pagavo Kalėdų nakties mistiką, kuri paliečia ir žmones ir medžius. Ir šiame paveiksle matome Kalėdų nakties kilnumą, kuris yra apėmęs ir medžius ir žmones.

Panašus Kalėdų nakties paveikslas, pieštas anglimi, yra ir A. Galdiko vardo galerijoje prie pranciškonų vienuolyno Brooklyne. Galerija yra Darbininko redakcijos ir administracijos pastate prie Kultūros Židinio. Galeriją suorganizavo ir globoja tėvai pranciškonai vienuoliai.

Ir paskutinis dail. Adomo Galdiko paveikslas buvo tokia Žemaitijos bažnyčia, apsupta didžiulių ąžuolų. Paveikslą tapant, iškritę teptukas iš rankų. Dailininkas jo jau nepakėlė, nes tuo pačiu pasireiškė sunki liga. Taip paveikslas ir liko nebaigtas.

Žiūrėdami į šį paveikslą, tartum girdime girgždantį sniegą, rodos, girdime ir žmonių linksmas kalbas, nes Kalėdos, šventa Kalėdų naktis. (p.j.)

Kristaus atėjimo buvo laukiama ilgas amžius. Krikščionybė tų amžių prisiminimui paskyrė keturias savaites prieš Kalėdų šventes. Tą laiką pavadino adventu. Lotyniškai adventas reiškia atėjimą.

Adventas prasideda keturias savaites prieš Kalėdų šventes, t.y. pačiam lapkričio gale, maždaug per šv. Andriejų. Drauge tai yra ir bažnytinių metų pradžia.

Advento laikotarpis yra skiriamas rimčiai, susikaupimui, atgailai ir maldai. Bažnyčia kalba specialias maldas, gieda giesmes, kuriose išreikštas Kristaus atėjimo laukimas. Ir tikintieji raginami tas savaites tinkamai ir šventai praleisti, nes juk laukiama Kristaus atėjimo. Yra kraštų, kur advento metu nešokama, nesilinkminama, nekeliami iškilmingų vestuvių. Taip buvo ir Lietuvoje ilgas amžius. Adventas buvo šventas rimties ir susikaupimo laikas. Žmonės ypatingai giedodavo ilgais vakarais, drauge meldėsi, drauge ir pasininkavo.

Amerikoje yra kitaip. Čia pilniai įvairiausių religijų, pilna visokių laisvųjų, tai čia nesilaikoma lietuviškų advento papročių. Atvykę į šį kraštą nauji imigrantai kurį laiką priešinosi vietos papročiams, bet paskui pamatu priprato, nes ir Bažnyčia leidžia šokti, linksmintis, kaip niekur nieko.

RAROTAI IR ADVENTAS

Vokietijoje ir kitur yra paprotys kambaryje ant lango ar kur kitur pastatyti keturias žvakes, jas papuošti eglių šakelėmis. Žvakelės simbolizuoja keturias advento savaites. Pirmąją advento savaitę uždega vieną žvakutę, antrąją — dvi ir t.t. Kalėdų švenčių metu jau dega visos žvakės.

Keikta, eism į rarotus
Rašytojas Jonas Bilionas yra gražiai aprašęs, kaip atsikelia anksti advento metu ir eina į

bažnyčią, kur būna mišios, vadinamos rarotai.

Šis vardas yra kilęs iš lotyniškos giesmės — Rorate coeli, — lietuviškai tai reiškia — rasokite, dangūs! Advento metu ankstyvą rytą šv. Marijos garbei būna mišios, kurios prasideda įžanginiais žodžiais: Rorate coeli. Žmonės prašo, kad dangus išlietu rasą, o ta rasa yra Kristus. Nuo tų žodžių ir pavadinatos ankstybosios votyvinės mišios. Žemaitijoje rarotai vadinami — arotai. Rarotų mišios buvo laikomos tik sekmadienį labai anksti. Po mišių dar būdavo tamsu.

Rarotų mišios kitur nežinomos. Rarotai buvo tik Lietuvoje, Lenkijoje ir kai kuriose rytų Vokietijos provincijose.

Lenkijoje pirmą kartą rarotai paminėti 1597 Gniezno pranciškonų pamaldų tvarkaraštyje. Rarotai greičiausiai atsirado su vis labiau beplintančiu Marijos Nekalto Prasidėjimo kultu.

Vilniuje žinios apie pirmąsias ankstyvasias mišias yra iš 1501 metų. Tais metais Romoje lankėsi Vilniaus klebonas ir prelatas Erazmas Ciolek, kuris gavo iš popiežiaus Aleksandro VI privilegiją Vilniaus katedroje per adventą laikyti vienas mišias anksti rytą dar prieš aušrą. Tai ir buvo rarotų pradžia Lietuvoje. Iš Vilniaus katedros rarotai greitai paplito ir po kitas provincijos bažnyčias.

KALĖDŲ ŠVENČIŲ DATA

Šiame krašte Kalėdos yra viena didžiausių švenčių. Tik iš-eik vakare į gatvę, kaip viskas papuošta, kaip viskas žėri nuo daugybės šviesų. Visur girdisi kalėdinės giesmės. Tiesiog netiki, kad gali taip pasikeisti miestas — pasidaryti toks gražus, toks šventiškas.

Kai vakare keliauji mašina į kitus miestus, kaip gražiai atrodo pakelės, namai. Visur žiba šviesos, eglutės, angeliukai, praktelės, Kalėdų seniai, stinos. Atrodo, kad žemė virto pasakų šalimi.

Ir namuose kiek daug grožio, kiek daug džiaugsmo, kai užsidega eglutės, kai apsilanko bičiuliai, kai pasikeičia dovanomis. Tikrai — Kalėdos tai melės, draugystės šventė. Tai Kristaus gimimo šventė.

Iš kur Kalėdų vardas?

Ne vienas pagalvojame ir paklausime, iš kur tas "Kalėdų" vardas. Kada jis pradėtas naudoti Lietuvoje?

Savaime aišku, kad pagoniškoji Lietuva neturėjo Kalėdų. Bet žmonės stebėjo gamtą ir gamtai suteikė daug reikšmės — dievino saulę, mėnulį, žvaigždes. Gi saulė kaip tik gruodžio gale grįžta. Tai saulėgrįžtai. Praeina tamsioji ir ilgoji naktis ir vėl ją nugalį geroji saulė. Tai ir buvo švenčiama.

Krikščionybė į Lietuvą atnešė Kalėdas, jos sutapo su saulės grįžimu. Krikščionybė atėjo per slavus. Iš ten ir paimta daug terminų.

Kalėdų vardas yra kilęs iš lotyniško žodžio Calendae — pirmoji naujo mėnesio diena. Į Lietuvą šis šodis atėjo per Gudų. Ten Kalėdos vadinamos kalėdy.

Kalėdų data?

Krikščionybė įsigalėjo pamažu, pamažu susiformavo ir krikščioniškos šventės. Kristaus gimimas buvo visiems krikščionims didelė šventė. Ji pradėta jau nuo seno švęsti.

Bet kada gimė Kristus, tiksliai nežinome. Todėl pirmieji krikščionys Kristaus gimimo datą įvairiai nustatė. Šv. Klemensas Aleksandrietis ją nurodo arba gegužės 10, arba sausio 10, arba sausio 6, pažymėdamas, kad pastaroji data yra tikriausia. Šv. Kiprijonas Kristaus gimimo datą duoda kovo 28, šv. Ipolitas — balandžio 2.

Vėliau apsisota ties kovo 21, nes toji data (pavasario dienos ir nakties susilyginimas) buvo laikoma pasaulio tvėrimo pradžios data. Taigi ir pasaulio atpirkimo diena turėjo būti toji pati.

Prašašas Malachijas Mesiją vadina teisybės saule, o Evangelijoje Kristus vadinamas šviesos saule. Jei tad pasaulio kūrime saulė buvo sukurta ketvirtą dieną (trečiadienį), tai ir Kristus turėjo būti pradėtas Marijos įčiose kovo 25, o tada jo gimimas — gruodžio 25.

Šv. Augustinas sako, kad jo laikais ši data buvo istoriškai tikra ir visų priimta. Kristaus gimimo šventės į gruodžio 25 atkėlimui įtakos turėjo ir Romos civilinis kalendorius bei pagoniškoji "Sol invictus" šventė, kurią imperatorius Aurelijonas, įsigalėjęs imperijoje Mitros kultui, 274 įvedė visoje imperijoje.

Kristaus, tos tikrosios pasaulio saulės, gimimas turėjo atstoti pagoniškąją saulės kulto šventę.

Romos imperijoje Kristaus gimimo šventė jau žinoma IV amžiuje, Galijoje (dabartinėje Prancūzijoje) — VI amžiaus pradžioje. Rytuose Kristaus gimimas buvo švenčiama drauge su Trijų Karalių švente — Epifanija — sausio 6. Kai kur buvo švenčiama dvi skirtingos šventės. VII amžiuje įsigali paprotys Kristaus gimimą švęsti atskirai, būtent — gruodžio 25.

M A I R O N I S

Šiomet šventėme didžiojo tautinio atgimimo poeto Maironio dvi sukaktis: 50 metų nuo jo mirties ir 120 metų nuo jo gimimo. Apie jo pirmąją sukaktį rašėme rugsėjo mėnesio Garse (nr. 7).

Baigdami poeto Maironio metus, čia spausdiname jo gražų eilėraštį apie žiemos naktį. Eilėraštis yra paimtas iš jo poemos "Jaunoji Lietuva", kuri, pertaisyta iš poemos "Per skausmus į garbę", buvo išleista 1907 m. Taip prasideda tos poemos septintoji giesmė. Dažnai šis eilėraštis ir vadinamas — Septintąja giesme. Čia aprašoma žiemos naktis, kaip skaisčiai spindi dangaus žvaigždėnai — Grigo ratai, Šienpioviai, kaip eglutės stovi ramios, kaip žmogus iš girios grįžta, pabūgęs žiemos šalčio. Tą naktį kažkur toli skamba varpelis.

Šis eilėraštis yra paverstas modernia daina, įrašytas į plokštelę.

Viršuje — poetas Maironis Kauno kunigų seminarijos fone. Tai dailininko Prano Lapės piešinys, paimtas iš knygos "Maironio baladės".

ŽIEMOS NAKTIS

Ir kas per naktis! Dega žvaigždės aukštai,
Bemirkčioja tartum akutės;
Iš užgrioto pilnatis mėnuo, antai,
Išspindo į langą pirkutės.

Šarmuotas rytys nebeblaško sniegu,
Tik kvapą užimdamas spaudžia
Ar pirštais gudriai ant trobelės langų
Žvaigždelėmis verpalą audžia.

O taip neseniai vertė pusnį žiemys
Ir kaukė, kaip liūtas užlytės;
Iš girios pargrįždamas kraupus įnamys
Žegnojos, jo rūstį išvydęs.

Bet priešais — rytys, ir žiemys atsargus,
Giliai įsikasęs į sniegą,
Per siekanį į žemę suleido nagus
Ir, tartum lokys, sau bemiega.

Gražumas dangaus! Tarp žvaigždžių įsikirtę
Antai, septyni šienpioviai.
Aukščiau — dar šviesiau Grigo ratai, apvirte
Ant kello, išgrįsto blaivai.

O kelias žvaigždžių milijonais nušviestas:
Kur žiūri vis žydros akelės;
Kaip juosta per apvalų dangų nutiestas —
Tai paukščių vadinamas kelias.

Aplinkui — nė balso! Tik liūdnos tyliai
Bekyšo iš pusnių eglutės;
Tik kartais nuo beržo šarmos garbiniai
Nukrinta, kaip lapas nuytęs.

Tik pusnys aplinkui ir žvilga, ir spindi,
Tik spengia kas kartas skaudžiausiu.
Girdėti iš tolo, lyg skambalas dindi
Ir, rodos, kas kartas arčiau.

Kristaus gimimo šventė buvo vadinama Nėštis Domini arba tiesiog Natale. Liaudies kalboje pasiliko pagoniškos šventės vardas — Calendae. Kaip minėjome, romėnai kiekvieno mėnesio pirmą dieną vadino calendae. Lygiai ir Naujų metų pradžia buvo vadinama — Festum calendarum, nes ji buvo iškilmingai su įvairiomis apeigomis švenčiama. Gi Naujieji metai viduriniais amžiais prasidėdavo gruodžio 25, tai ir Kristaus gimimo šventė paprastai buvo vadinama Calendae.

GARSAS • Lithuanian U.S. Alliance of America

English Section

LITHUANIAN POLITICAL PRISONERS IN THE USSR

Forty-nine Lithuanians are included in the *List of Political Prisoners in the USSR*, edited by Cronid Lubarsky and Anthony de Meeus, published by the USSR NEWS BRIEF Bulletin. The list contains 848 persons who on May 1, 1982 were in detention or in exile, or were serving corrective labor sentences. It is available in Russian and English sections.

The list provides essential biographic data on prisoners of conscience in the Soviet Union. The introductory section contains general considerations on the status of prisoners of conscience in the USSR; a table of the main Articles of the Russian Criminal Code recurring in political sentences and the corresponding Articles in the Codes of the other Soviet Republics; a table comparing conditions of detention in relation to the severity of sentence; a list of addresses of places of detention; photographs of major labor camps, prisons and psychiatric hospitals, and other information. Also, in the 1982 edition are maps of prison and labor camp areas, as well as notes and tables on the postal codes in use in the Soviet penitentiary system. There is a collection of photographs of hundreds of prisoners, many of them published for the first time.

For subscribers in North and South America, the cost of the list is \$12 (U.S. dollars). The book and/or monthly supplement can be ordered from the publishers: Cahiers du Samizdat, 48 rue du Lac, 1050 - Bruxelles, Belgium.

Following is a list of the 49 Lithuanian prisoners, which was excerpted from the book with some minor changes (spelling, etc.). Information on each prisoner includes nature of sentence, place of detention, name and address of relatives and other particulars.

Abbreviations: str. — strict regime camp; ord. — ordinary regime camp; rel. — date of release.

Pertinent articles of the Russian Criminal Code under which the prisoners have been convicted:

Art. 58-1a (in force until 1960): "Betrayal of the Motherland, i.e. actions committed by citizens

of the USSR damaging the military power of the USSR, its political sovereignty or territorial inviolability, such as: espionage, disclosure of a military or state secret, going over to the enemy side, escape or flight abroad".

Art. 64: "Betrayal of the Motherland".

Art. 70: "Anti-Soviet agitation and propaganda".

Art. 72: "Organized activity with the aim of committing especially dangerous crimes against the State, as well as participation in an anti-Soviet organization".

Art. 121: "Homosexuality".

Art. 190-1: "Circulating deliberately false fabrications defaming the Soviet political and social system".

Art. 190-3: "Organization of, or active participation in group actions disturbing the public order".

Art. 196: "Forgery or production or sale of forged documents, stamps, seals or forms".

Addresses of camps and special psychiatric hospitals:
Chernyakhovsk Special Psychiatric Hospital: 238100, Kaliningradskaya obl., g. Chernyakhovsk, uchr. OM-216/st-2.
Chistopol (prison): 422950, Tatarskaya ASSR, g. Chistopol, uchr. UE-148/st-4.

Mordovia, 3-3 (3-4, 3-5 respectively) — men's hospital zone for political prisoners (women's political camp, men's political camp): 431200, Mordovskaya ASSR, Tengushevskiy r-n, pos. Barashevo, uchr. ZhKh-385/3-3 (3-4, 3-5 respectively).

Perm, 35: 618810, Permskaya obl., Chusovskoy r-n, st. Vsesvyatskaya, uchr. VS-389/35.

Perm, 36: 618263, Permskaya obl., Chusovskoy r-n, Kuchino, uchr. VS-389/36 (for the special regime camp, which is a section of uchr. VS-389/36, replace 36 by 36-1).

Perm, 37: 618801, Permskaya obl., Chusovskoy r-n, st. Polovinka, uchr. VS-389/37 (the camp is divided into a large and small zone, 37-1, or just 37, and 37-2 respectively).

Sychoyovka Special Psychiatric Hospital: 215280, Smolenskaya obl., g. Sychoyovka, uchr. YaO-100/5.

1. ABRUTIS, Vytautas, b. 3.9.1952, restorer. Arrested 23.5.1980. 2-1/2 ord. Rel. 23.11.1982. Article 190-1. (Renounced Soviet citizenship, intention to emigrate, meetings with foreign correspondents). Wife: Edita Abrutienė, one child: Vilnius tal-lat-Kelpšos gt., 8-11. Crim. camp.

2. ANDREIKA, Algimantas, b. 1953. Arrested 25.5.1981. Article 70. Wife, small son: Vilnius. Investigations prison.

3. BAGDONAS, Jonas. Arrested 1945. Lithuanian national movement. Sychoyovka Special Psychiatric Hospital.

4. BIRŽIS, Povilas, b. 1901. Arrested 1959. 25 str. Rel. 1984. Article 58. Lithuanian national movement (?) Mordovia, 3-5.

5. BRIKULIS, 15 str. Lithuanian national movement. Perm, 36.

6. ČEKANAVIČIUS, Arvydas, b. 5.4.1949. Arrested 6.11.1979. Articles 195, 196 (Lithuanian national-democratic movement). Previously: 1979-1979, Art. 190-1 or 70, Special Psychiatric Hospital; 1979, Psychiatric Hospital. Mother Pranė Vasiliauskienė: Lithuania, Kaunas, tel. 61 706. Chernyakhovsk Special Psychiatric Hospital.

7. DAPŠIENĖ, Zinaida, b. 1951, programming engineer. Arrested 31.5.1978. 4 years. Rel. 31.5.1982. Grim. Art. (Circulating Lithuanian samizdat). From Vilnius. Camp: 235300, Lithuania, Panevėžys, uchr. Och-12/5.

8. DAUJOTAS, Juozas. Arrested 10.1976. 5 str. plus 2 exile. Rel. 10.1983. Article 70. (Circulating Lithuanian samizdat). Tried with him: G. Jaskūnas. From Jonava, Lithuania. Exile.

9. GAJAUSKAS, Balys, b. 26.2.1926, electrician. Arrested 20.4.1977. 10 hard plus 5 exile. Rel. 4.1992. Article 70 pt. 2. (Circulating Lithuanian samizdat, collecting materials on the Lithuanian liberation movement, translating *The Gulag Archipelago* into Lithuanian. Previously: 1948-1973, Art. 58. Mother Adelė Kilčiauskienė (b. 1902): Lithuania, Kaunas, Spy-nė 3-8; wife Irena Gajauskienė, daughter Gražina (b. 28.3.1980), wife's sister Laima Šulskienė: 233000 Lithuania, Kaunas, Palangos 18-12. Perm. 36-1.

10. GAKUCKAS (actually PAKUCKAS) Jonas, b. ar. 1940. Arrested summer 1981. Attempt to cross Soviet-Finnish border. Previously: 4 years imprisonment. Article 70. Family, son (b. ar. 1965) daughter (b. ar. 1970): near Kaunas, Lithuania. Investigations prison.

11. GRIGAS, Stasys, b. 1913. Arrested 1967. 15 str. Rel. 1982. Article 64. Lithuanian national movement. Group 2 disabled. Mordovia, 3-5.

12. (?) GRUZDYS, Kazys, b. ar. 1918. 15 str. Art. 64. Lithuanian national movement (?) No reatives. Eczema, disabled (deformed hand). Mordovia, 3-5.

13. IEŠMANTAS, Gintautas, b. 1.1.1928, journalist, poet. Arrested 4.3.1980. 6 str. plus 5 exile. Rel. 2.1991. Article 70. Authorship of poems and articles, circulating them in Lithuanian samizdat journal *Peršpektyvos*. Tried with him: P. Pečiūnaitis, V. Skuodis. Wife, son Rimantas: Vilnius, Švyturio 36-8. Perm, 36.

14. JANULIS, Anastazas, church organist. Arrested 29.1.1980. 3-1/2 str. Rel. 29.7.1983. Article 70. Circulated *Chromicle*

Lithuanian representatives in the Wilkes-Barre folk festival October 21-24. Left to right: Nellie T. Bayoras, Rosalie Kizis (LCA Trustee), Ann Challan, Anna Walatkas and Alice Pusavage. Photo by Tom Beky

KGB DEPUTY CHIEF ATTACKS RELIGIOUS AND PATRIOTIC MOVEMENT

Warning Against Western Infiltration

A warning against the designs of Western intelligence and the activity of the Lithuanian religious and patriotic movement was sounded by one of the top KGB officials in Lithuania. Writing in the CP monthly *Komunistas* (1981, No. 11) H. Vaigauskas, Deputy Chairman of the KGB in Lithuania, says that the "enemy intelligence services... sometimes succeed in enmeshing our citizens in their nets". The main purpose of his article, titled "Fostering Conviction, Raising Political Watchfulness — a Topical Contemporary Task", is to portray the members of the Lithuanian religious and patriotic movement as sinister tools of Western "imperialism".

Distortion of the Size and Character of Patriotic Movement

Balys Gajauskas and Viktoras Petkus, who in 1978 received draconic sentences for express-

ing their ideas, are described by Vaigauskas as "political adventurers". The indigenous grass-roots movement for freedom in Lithuania is reduced to a result of outside manipulations, seeking to establish "anti-Soviet groupings". The activist clergy in Lithuania numbers hundreds of priests and operates the dynamic Catholic Committee for the Defense of Believers Rights which is well known throughout the Soviet Union and abroad. The deputy chief of the KGB dismisses it as the work of "several clerics who have lost their sober sense and agree with the enemy's radio propaganda".

"Anti-Communist Priests" Attacked

Vaigauskas charges that the "enemy is trying to use religion as a weapon of anti-communism... The enemies of socialism are assigning a special place to the Catholic Church and are making an all-out effort to trans-

form it from an organization designed to satisfy the religious needs of the faithful into a political force, which would assist the disruption of the socialist society from within". According to the KGB officials, "some Catholic priests... try to propagate inimical anti-Communist aims. Exploiting the potentialities of the Church and the assistance of religious fanatics, they try to propagate the idea that the Church alone is the foundation of the national consciousness of the Lithuanian nation and the guardian of its moral principles, while the negative social phenomena are the result of atheist education.

Article 58, Lithuanian national movement (?) Perm, 35.

20. KARALIŪNAS, Voldemaras, b. 1950. Arrested 1975. Article 70. Renounced Soviet citizenship; called on workers to strike. Previously: twice imprisoned for attempting to cross the border. Family: Lithuania, Kaišiadorys, Tarybų 6. Mordovia, 3-5.

15. JASKŪNAS, Henrikas, b. 4.2.1927, worker. Arrested 22.12.1976. 10 spec. plus 5 exile. Rel. 12.1991. Articles 64, 70 pt. 2. Authorship and circulation of "Manifesto of the Union of Organizations of Independent Peoples", leaflets and articles of religious and nationalist content. Tried with him: J. Daujotas. Previously: during the war arrested by Gestapo; 1947-59, Article 58; in camp sentenced to an additional 25 years for participation in Vorkuta uprising rehabilitated. Wife Monika Jaskūnienė, daughters Ina (b. 1959), Laima (b. 1962): Lithuania, Jonava, Lietuvos TSR-mečio, 25-18 Perm, 36-1.

16. JAUGA, Antanas, b. 1921. Arrested 1967. 15 str. Rel. 1982. Article 64. Lithuanian national movement. Perm, 35.

17. JUCYS, Juozas, b. 1915. Arrested 1971. 12 str. Rel. 1983. Article 64. Lithuanian national movement. Perm, 35.

18. JUREVIČIUS, Mečislovas, b. 29.10.1927, worker, painter. Arrested 25.3.1981. 3 str. Rel. 25.3.1984. Art. 190-3 (Participation in work of Lithuanian Helsinki Group), organized religious procession to Mount of Crosses in Šiluva. Previously: 1950-1956, for political reasons. Family: 235400, Lithuania, Šiauliai, Spindulio 6-10. Camp: 456870, Chelyabinskaya obl., g. Kyshtym, uchr. YaV-48/10-3.

19. (?) KAKTIS, b. 1917. 25 str.

Article 58, Lithuanian national movement (?) Perm, 35.

21. KORSAKAS, Antanas, b. 1908. Arrested 1967. 15 str. Rel. 1982. Article 64, Lithuanian national movement. Mordovia, 3-5.

22. (?) KURŽINSKAS, Jonas Lithuanian national movement (?) Perm, 35.

23. (?) KVARCIEJUS, B. Lithuanian national movement (?) Perm, 35.

24. (?) LAŽINSKAS, Vytautas, Hosp. 10.10.1972. Erected a cross near Klaipėda. Psychiatric Hospital: Vilnius, Vasaros 5.

25. LEIKUS, Juozas, b. 1914. Arrested 1971. 15 str. Rel. 1986. Article 64, Lithuanian national movement, captain in national Lithuanian army. Mordovia, 3-5.

26. LIZŪNAS, Boleslovas, b. 4.1920, agronomist. Arrested 5.1979. 15 str. (10 of them in prison). Rel. 5.1994. Article 64. Lithuanian national movement. Engures (?), 3-10. Salt deposits. Chistopol.

27. LUKOŠEVICIUS, Petras, b. 15.5.1917. Hosp. 22.1.1981. In 1975 attempted to pass his memoirs to the West, samizdat confiscated during searches. Previously: 1944-1955. Article

28. (?) LAŽINSKAS, Vytautas, Hosp. 10.10.1972. Erected a cross near Klaipėda. Psychiatric Hospital: Vilnius, Vasaros 5.

29. (?) KURŽINSKAS, Jonas Lithuanian national movement (?) Perm, 35.

30. (?) KVARCIEJUS, B. Lithuanian national movement (?) Perm, 35.

31. (?) LAŽINSKAS, Vytautas, Hosp. 10.10.1972. Erected a cross near Klaipėda. Psychiatric Hospital: Vilnius, Vasaros 5.

32. (?) LEIKUS, Juozas, b. 1914. Arrested 1971. 15 str. Rel. 1986. Article 64, Lithuanian national movement, captain in national Lithuanian army. Mordovia, 3-5.

33. (?) LIZŪNAS, Boleslovas, b. 4.1920, agronomist. Arrested 5.1979. 15 str. (10 of them in prison). Rel. 5.1994. Article 64. Lithuanian national movement. Engures (?), 3-10. Salt deposits. Chistopol.

34. (?) LUKOŠEVICIUS, Petras, b. 15.5.1917. Hosp. 22.1.1981. In 1975 attempted to pass his memoirs to the West, samizdat confiscated during searches. Previously: 1944-1955. Article

RASOS CEMETERY IN DANGER

The Lithuanian patriotic movement has repeatedly charged the Communist regime with a methodical effort to eradicate the historic consciousness of the Lithuanian people. The fate of the Rasos Cemetery in Vilnius, a historic shrine for Lithuanians, is a case in point.

A great number of cultural treasures was destroyed during the four decades of occupation in Lithuania. Many works of sculpture and paintings were damaged, exported to Russia, or perished without trace. Quite a few architectural and historical monuments have fallen into decay, they stand damaged and neglected. Today the occupying power is already encroaching on the cemeteries. It is because they feel imperilled even by the grave mounds, which shelter the remains of the fighters for Lithuania's freedom or the creators of its culture. The particularly valuable cemeteries

of Kaunas, Klaipėda and other cities were razed recently. The Lutheran and Muslim cemeteries in Vilnius were liquidated, without any prior consultation with the public. Under the pretext of restoration, attempts are being made to inflict considerable damage on the Rasos cemetery, which has a special place in the hearts of Lithuanians. If a branch of a highway is built across the cemetery, as it is planned, the graves of soldiers who have fallen in the wars for Lithuania's and Poland's independence, as well as graves of other distinguished individuals, will be destroyed. For many years the Rasos cemetery was completely neglected. Today, too, the State has no need for them. Care is expended only on the Antakalnis cemetery, the burial place for Lithuania's Soviet activists".

(Austra, The Dawn, No. 25 December, 1980)

Western Correspondents Condemned; KGB Extolled

Vaigauskas suggests that the "scientific atheistic propaganda" should be "more active in unmasking the anti-constitutional activity of such servants of the Church". He accuses some Western correspondents of trying to contact family members of convicted dissidents and to involve them in "anti-Soviet activity". Vaigauskas concludes his report with a fulsome praise of the KGB, whose agents, he says, "protect" the Soviet people and perform a significant "prophylactic" function.

The tone of Vaigauskas' article and his accusations may herald a new wave of persecutions in Lithuania.

(Continued on Page 6)

THE MARTYRDOM OF A LITHUANIAN "CONSCIENTIOUS OBJECTOR"

Robertas Grigas Terrorized for Refusing to Take Military Oath

A Lithuanian draftee in the Soviet Army refused to take a soldier's oath and was subjected to extreme persecution. The story of Robertas Grigas is told in the 54th issue of *The Chronicle of the Catholic Church in Lithuania* (August 15, 1982). The experiences of the young Lithuanian should be required reading for all members of the "peace movements" in the West as an object lesson of what happens to a "conscientious objector" in the Soviet Union.

The Oath Contradicts "Religious and Patriotic Convictions"

Robertas Grigas was drafted on May 13, 1982. Twelve days later, in Jany-Kurgan (Kazakh SSR), in the presence of soldiers and officers, he said: "I, Robertas Grigas, a citizen of Lithuania, declare that I refuse to take the oath as contradicting my religious and patriotic convictions". The battalion officers cursed him out and sent him to the brigade headquarters in Cimkent. There colonels Chutijev and Andrijevskij threatened to hand him over to a KGB court, if he continued to refuse to take the "sacred oath". In response, Grigas wrote the following statement:

"I, Robertas Grigas, son of Antanas, citizen of Lithuania, declare that I refused to take an oath to your party and government, because these are faulty agencies of erring people. I am a Catholic and therefore I can swear loyalty only to God — the Eternal Truth, which is embodied in Christ's teaching and the Catholic faith. It is to God alone that I must be faithful in all areas of human life. I shall not execute Party, Government and army orders, because they contradict Truth and my Christian conscience. Therefore I don't want to distort my soul and I won't give an oath or promise anything that I won't be able to do. I will seek only one goal in my life: to preserve an unblemished and peaceful conscience. I defend such a conscience, when I refuse to swear loyalty to anybody else but God. I am prepared to face any suffering for my convictions and self-determination, as I rely not on my own strength, but on the power and the help of Jesus and His Holy Mother Mary, the Guardian of my Fatherland Lithuania".

"Re-education" in a Stockade

Grigas was next taken to the garrison stockade and locked up with soldiers awaiting trial for criminal offenses. The commander of the stockade, Major Mielnik enlisted the assistance of those criminals in trying to "re-educate" Grigas. They mocked his spiritual values and threatened to transform him by force into a "normal Soviet man" by bringing prostitutes into the stockade. At night he was beaten by the criminal offenders.

A Baptist also Refuses to Take the Oath

The following day Grigas was taken to the town of Dzizak, where he met another "conscientious objector" who had refused to take the military oath: Oskar Cuman, a Baptist of German origin from Lithuania. They were both relentlessly abused and terrorized. In the mess-hall the sergeant would make them stand, while others ate, saying: "Let Christ feed these two".

Public Religiosity Equals "Fascism"

Soon Grigas was sent back to Cimkent. Again a barrage of hate

and mockery, threats of liquidation. Col. Chutijev shouted that a religious person had no right to proclaim his religiosity in public or proselytize — otherwise he automatically becomes an "enemy of the Soviet power, a fascist who must be liquidated". Another colonel threatened to send Grigas to a psychiatric hospital or to the uranium mines, "where he would croak in a half year's time". When Grigas told them that they reminded him of fascists as they are portrayed in the Soviet films, the officers did not take it as an insult. "Yes", they said, "the fascists destroyed their traitors and we're destroying ours. This is how it should be!"

"Political Education" by Beating and Kicking

The same day Grigas was taken to Badam, where for almost three months he worked in a brick factory together with the soldiers of a construction battalion. Although the working conditions were very harsh, the officers seemed to be less abusive. But this relative peace was of a short duration. More and more frequently he was beaten and kicked by his fellow soldiers. Such abuse was accompanied by "political education" about the "sacredness" and the "imperative necessity" of a soldier's oath. Grigas had to endure some 40 blows daily. The company medic diagnosed a fractured or a broken rib, but Grigas was not taken to the hospital and had to fulfill the work norm. His complaints about his health were disregarded.

Subsequently, Grigas was transferred to another company, where working conditions were more tolerable and there was less beating. On July 31, 1982, Lieut. Colonel Akmataliejev came to Badam on an inspection tour. He summoned Grigas to his office and gave him a tongue-lashing replete with gutter words. When Grigas refused to take the oath again, Akmataliejev threatened to have his parents executed by shooting, to have the Lazdijai military commissar sentenced for his failure to unmask "bandits" in time, and to hand Grigas over to the KGB.

"We'll Do Away with Your Relatives..."

Grigas' health continued to deteriorate; in addition to the chest pains, he began having intestinal problems. On August 1, 1982, he was transported to Kzyl-Orda, 400 kilometers away. He was put in a cell where the only "furniture" was some newspapers scattered on a concrete floor. Despite symptoms of dysentery, he was ignored. Several days later, he was taken before two companies, standing in formation and at attention. The officer told them the "bandit's" biography, abused his parents, threatened to do away with his relatives, and even spoke of dropping a nuclear bomb on the Baltic republics. Robertas was again asked if he would take the oath, but he refused and was thrown back into the cell.

He Needs Medical Help — "Even if he is a Catholic"

On August 6, a medical commission discovered an epidemic of typhoid fever in the compound. The medics managed to persuade the officers that Grigas was suffering from "acute dysentery" and needed immediate help. — "even if he was a Catholic". Grigas was moved to the hospital of Kzyl-Orda. Meanwhile, the battalion leadership has to endure the visits of various commissions, and even Alma Ata, the capital

of the republic, is showing interest. The *Chronicle* comments:

"It is unlikely that any of the commissions will see the cells of the stockades, or will find out under what 'sanitary' conditions the 20th century draftees are imprisoned. Even if they should find it out, they will not make it public. And who today could count all the stockades in the huge Soviet territory?"

Will Grigas be Destroyed?

According to the *Chronicle*, only the future can tell how the martyrdom of Robertas Grigas will end, "whether the apparatus of the occupying powers will cripple him physically or will completely destroy him". Meanwhile, the *Chronicle* says, Catholics in Lithuania, especially the young people, are "praying to God to grant Robertas strength and endurance".

Previous Persecution of Grigas

Robertas Grigas was a target of KGB persecution even before he was drafted into the Soviet army on May 13, 1982. His father addressed on March 31, 1982, a letter to the First Secretary of the Lithuanian CP, P. Griškevičius, expressing his concern that his son might be on the KGB's "liquidation list". Early in 1982, Robertas Grigas was expelled from the Vilnius State Pedagogical Institute, where he was studying the German language. (See ELTA Bulletin, October, 1982).

LITHUANIAN PRISONERS

(Continued From Page 5)

58-lb, 1980, Psychiatric Hospital. Address before arrest: Lithuania, Panevėžys, Tulpių gt., 21-62. Psychiatric Hospital: Vilnius, Vasaros 5.

28. MEŠKINAS, Albertas. Arrested 1975. 15 str. Rel. 1990. Article 64, Lithuanian national movement (?) Perm, 35.

29. (?) NAMCEVIČIUS, Motiejus, 15 str. Article 64. Lithuanian national movement (?) Polit. camp.

30. NORBUTAS. Arrested 1957. 25 str. Rel. 1982. Article 58, Lithuanian national movement (?) Perm, 35.

31. PAULAITIS, Petras, b. 29.6.1904, philosopher, theologian. Arrested 1957. 25 spec., transferred to str. Rel. 30.10.1982. Article 58. Nationalist propaganda among students, attempt to revive the "Union for the Struggle for Freedom of Lithuania". Previously: 1946-1956, Article 58. From Jurbarkas, Lithuania. Mordovia, 3-5.

32. PEČELIŪNAS, Povilas, b. 17.5.1928, Lithuanian language teacher. Arrested 9.1.1980. 3 str. plus 5 exile. Rel. 1. 1988. Article 70. Edited Lithuanian samizdat journal *Alma Mater*, authorship of articles in Lithuanian samizdat journal *Perspektyvos* and circ. samizdat. Tried with him: G. Iešmantas, V. Skuodis. Address before arrest: Vilnius, Skorinos 2; wife Danutė Pečeliūnienė: 232042, Vilnius, F. Zemaičio, 1-100. Perm, 36.

33. PETKUS, Viktoras, b. 30.12.1929. Lithuanian literature specialist. Arrested 23.8.1977. 10 spec. (3 of them in prison) plus 5 exile. Rel. 8.1992. Articles 70 pt. 2, 72, 121. Participation in work of Lithuanian Helsinki Group, oral statements criticizing the regime. Previously: 1947-1953, Article 58; 1958-1965, Article 70. Wife Natalija Bucevičiūtė-Petkuvienė: Vilnius; brother Česlovas: Alek-

The place, where St. Francis build the first Christmas crib.

LITHUANIAN CP DEMANDS MORE THOROUGH INDOCTRINATION OF THE YOUNG

Atheistic Education and Fight Against Nationalism — Paramount Duties

"Shortcomings" in the atheistic and communistic indoctrination of young Lithuanians were sharply criticized by the leading figures of the Lithuanian Communist Party at the plenary meeting of the CP Central Committee, on April 16, in Vilnius. The main theme of the meeting was: "The tasks of the party organization of the republic in further strengthening the ideological political, internationalist and atheistic education of the students". The meeting was extensively covered in the April 17 and 18 issues of the CP daily *Tiesa*.

Teachers Accused of "Compromises with Bourgeois Ideology"

First secretary of the Lithuanian CP, P. Griškevičius, made 12 references in his speech to the inexhaustible "fount of wisdom", Leonid Brezhnev. He concluded that "educational and organizational work will have to be performed in a more exacting and responsible manner". Griškevičius said that the conditions for such a performance were favorable, since "more than ten thousand party members were employed in the schools of general education alone. Today every fourth pedagogue is a Communist". He added, however, that "There were still teachers who made compro-

mises with bourgeois ideology. There should be no place in schools for such individuals".

Griškevičius went on to criticize the "considerable shortcomings" in the atheistic education of students in various raions. "I wish to emphasize once more the role of the school in the formation of the scientific world view through a harmonious system of atheistic activity, encompassing teaching, extracurricular activities, and individual impact on students' consciousness and behavior".

"Atheistic Education — Paramount Duty"

"Atheistic education is the paramount duty of all teachers", Griškevičius emphasized. "We must disclose the anti-people's character of the entire bourgeois system. After all, many people, especially the young, have no idea of what the bourgeois system is". Griškevičius urged everybody to "fight against any effort of the ideological enemies to revive nationalist moods".

"We Must Fight Against Nationalism"

Youth education was also the subject of a report by CP Secretary L. Šepety, who said he felt inspired by Brezhnev's speech at the Soviet Trade Union Congress. He called for "further improvement of the ideological, political, patriotic and internationalist education of the working people. We must fight against nationalism, chauvinism and national exclusiveness. We must take care that in addition to their native language students become fluent in the Russian tongue. The education of young people is inseparable from atheistic education. We must strengthen the fight against any kind of religious extremism, because the politically-minded clergy seek to discredit the party's policy towards the believers and the Church and try to exaggerate the role of religion in the history and culture of the Lithuanian nation. We must see to it that all our young people, all the students, are ideologically tough, able to resist the influence of an alien ideology, and remain non-religious".

The guest of honor at the plenary meeting was V. Konovalov, a high official of the USSR CP Central Committee.

48. ZELENKEVIČIUS, Juozas, b. 1916. Arrested 1968. 15 str. Rel. 1983. Article 64. Lithuanian national movement. Mordovia, 3-5.

49. ZYPRĖ, Algirdas, b. 7.7.1927. Arrested 14. 1. 1958. 25 str. Rel. 14.1.1983 Article 58. Lithuanian national movement.

Sister Jadvyga Jakubėnienė: Lithuania SSR, Panevėžys, Aukštaičių 80-19. Mordovia, 3-5.

sandrių k., Raseinių raj. (Lithuania, SSR), Perm, 36-1.

34. (?) PETRAUSKAS, Bronius, b. 1922. Arrested 1968. Rel. no later than 1983. Lithuanian national movement (?) Perm.

35. (?) PINDIS. 25 str. Article 58, Lithuanian national movement (?) Perm, 35.

36. RUGIS, Juozas. Arrested 1973. Lithuanian national movement (?) Perm, 37.

37. SASNAUSKAS, Julius, b. 18.3.1959. Arrested 11.12.1979. 1-1/2 str. plus 5 exile. Rel. 6. 1986. Article 70. Participation in publishing Lithuanian samizdat journal *Vytis*, authorship of samizdat letters and articles, organizing press conference with foreign correspondents. Tried with him: A. Terleckas. Mother Dalia Sasnauskienė, two sisters: Vilnius, Garelio 15. Osteochondrosis, deforming spondylosis of lumbar region. Exile: 636600, Tomskaya obl., pos. Parabel, ul. Sovetskaya, 147a.

38. SIMOKAITIS, Vytautas, b. 1935. Arrested 16.11.1970. 15 spec., transferred to str. Rel. 16.11.1985. Article 64. Attempt to hijack an airplane in order to escape to the West. Tried with him: G. Mickūtė. Perm, 36.

39. SKUODIS, Vytautas (SCOTT, Benedict), b. 21.3.1929. Dr. of Geology. Arrested 9.1.1980. 7 str. plus 5 exile. Rel. 1.1992. Article 70. Authorship of book *Spiritual Genocide in Lithuania*, circulating Lithuanian samizdat, joining Catholic Committee to Defend Believers Rights. Tried with him: G. Iešmantas, P. Pečeliūnas. Wife Irena Skuodienė, daughters Giedrė and Daiva Skuodytės: Vilnius, Vandentienė 44-4; mother Elzbieta Skuodienė, Lithuania, Panevėžys, Gogolio 65-2. Mordovia, 3-5.

40. STATKEVIČIUS, Algirdas, b. 1.4. 1923, psychiatrist. Arrested 14.2.1980. Article 70. Participation in work of Lithuanian Helsinki Group, authorship of book *Sophocracy or Principles of Geo-ethics*. Previously: 1951-1960, Article 58-1a; 1970-1973, Psychiatric Hospital, Article 70. Two children: Vilnius Čarno 18-12. Osteochondrosis. Chernyakhovsk Special Psychiatric Hospital.

41. TERLECKAS, Antanas, b. 9.2. 1928, economist. Arrested 30.10.1979. 3 str. plus 5 exile. Rel. 10.1987. Article 70. Authorship of samizdat articles and letters, participation in publishing Lithuanian samizdat journal *Vytis*, possessing and circulating samizdat, organizing press conferences for foreign journalists. Tried with him: J. Sasnauskas. Previously: 1945, Investigations Prison, Article 58; 1957-1961, Article 58; 1973-1974 (human rights activity), daughter Vilija (b. 1957), sons Gintas (b. 1960), Ramūnas (b. 1969): 232016, Vilnius, Nemenčinės plentas, 68. Perm, 36.

42. URNIEŽIUS, Zigmantas, b. 1925. Arrested 1967. 15 str. Rel. 1982. Article 64. Lithuanian national movement (?) Perm, 35.

43. VAIČIŪNAS, Vytautas, b. 9.3.1930, electrical engineer. Arrested 25.3.1981. 2 1/2 ord. Rel. 25.9.1983. Article 190-3 (Participation in work of Lithuanian Helsinki Group), organization of religious procession. Family: Lithuania, Kaunas, Hipodromo 46-35. Camp: 456902 Chelyabinskaya obl., Satkinsky r-n, g. Bakal, uchr. YaV-48/9-10-100.

44. VAIVODA, Antanas, b. 1900. Arrested 1973. 10 str. Rel. 1983. Article 64. Lithuanian national movement (?) Partially paralyzed. Mordovia, 3-5.

45. VILUTIS, Jonas, b. 1914. Arrested 1970. 15 str. Rel. 1985. Article 64. Lithuanian national movement (?) Mordovia, 3-5.

46. (?) ZAKŠAUSKAS, Pranas, 15 str. Lithuanian national movement (?) Perm, 35.

47. (?) ŽEIMAVIČIUS, b. 1910. 25 str. Article 58. Lithuanian national movement (?) Perm, 35.

LETTERS FROM LITHUANIAN "PRISONERS OF CONSCIENCE"

Excerpts from letters published in "The Chronicle of the Catholic Church in Lithuania", Nr. 54, August 15, 1982

Vytautas Vaičiūnas (member of the Lithuanian Helsinki Group, sentenced on June 25, 1981, to 2.5 years in a general regime camp).

The health of Vytautas Vaičiūnas, who was imprisoned in Chelyabinsk obl., the city of Bakal, has taken a sharp turn for the worse. He has lost 42 kilos while in prison. He is suffering from boils, his entire body is itching; he also has a large leg wound, his legs swell after extensive walking. His brother and wife were allowed to see him on May 29, 1982, and his own wife was able to talk to him for 1.5 hours through a glass partition.

Having served one-third of his time, Vaičiūnas asked to be allowed to do construction work outside the camp. (This option is usually granted to all criminal offenders serving in the general regime camps). But the prison administration refused his request asserting that his health was too poor. Thereupon, Vaičiūnas asked for an increase in his food ration. "Not entitled", was the reply.

In the camps for criminal offenders, a prisoner's case is reviewed after he has served one-half of his term; if his conduct is good, he gets a retrial in the camp and is freed. The case of Vaičiūnas was not reviewed.

Very few letters addressed to Vaičiūnas ever reach him; he received only two of the twelve letters his wife had sent to him. When Mrs. Vaičiūnas wrote a letter to the USSR General Procurator, complaining that her husband did not receive the

Lithuanian periodicals that were subscribed for him, the complaint was transmitted to the Procurator's office in the city of Satko for investigation. After receipt of the complaint, that office promptly stopped Vaičiūnas from receiving the only one newspaper from Lithuania he was still getting.

The prisoners are allowed to buy seven rubles worth of groceries in the camp store once a month (unless the prisoner had transgressed in some way). But the store has nothing, except bread, poor quality caramels, and old margarine which often makes the prisoners sick.

"... It is the second year that I'm wearing the prisoners chains, but nobody can chain down the flight of the free spirit... God allowed me to take the road of sacrifice... I'm ready to suffer through it all, bear everything, and to sustain Christ".

(From a letter by V. Vaičiūnas, July, 1982)

Viktoras Petkus (member of the Lithuanian Helsinki Group, was sentenced in July, 1978, to 15 years of imprisonment and exile).

"... How naive we were when we believed that new winds would start blowing in Europe after the Helsinki agreement!... I wrote you a letter on February 7, but it was returned day before yesterday... The letter was confiscated because of its allegedly harmful ideological contents..."

(From a letter dated March 21, 1982)

Julius Sasnauskas (in internal exile, having completed his 1.5 year prison term):

"... My vacation is already ending. If not for my mother, it would have been a very unhappy one... (according to Soviet law, individuals who have been sent into exile, have the right to return to their homeland for a couple of weeks vacation after they had served one year. Julius Sasnauskas was not allowed to avail himself of this right; he was not even permitted to travel to the Tomsk raion hospital for a complicated knee operation. Ed.) "... on Monday I'm going to the hospital (in Parabel. Ed.)... God's Will be done everywhere".

(From a letter dated July, 1982)

Antanas Terleckas writes in his letter dated August 15, 1982:

"... Camp life today is much more difficult than 20 or 30 years ago".

(Antanas Terleckas, arrested on October 30, 1979, was sentenced to three years in strict regime camps and five years internal exile).

Vytautas Skuodis (sentenced December 22, 1980, to seven years in strict regime camps and five years internal exile).

(Vytautas Skuodis had declared that he will stage a hunger strike on June 15th of each year in protest against the occupation of Lithuania. At about 9 PM of this June 15th he suffered a mild stroke. Ed.)

"... The routine of my life is the same. I work in the laundry room and in the baths... approximately 56 hours a week. After a week of such work one feels like a worn-out rubber shoe".

(From a letter dated July 9, 1982)

Anastazas Janulis (sentenced on November 26, 1980, to 3.5 years in strict-regime camps):

Lithuania, and then, relying on the momentum generated, to try to ram through candidates favorable to them.

"For this reason, among the clergy and laity of Lithuania, much well-founded uneasiness is felt among the priests and laity of Lithuania. However, all believe in the Providence of God and the alertness of the Apostolic See. The faithful and priests of Lithuania want to find "in their shepherd spiritual care, zeal, and strength to persevere in the Faith" (Pope John Paul II); they are seriously afraid to repeat the tragedy of the Orthodox Church, with the hierarchy going its own way, while the masses of the faithful go their way!

"Lithuania needs bishops who would be able to accompany this nation of believers to prison, to labor camps and even to death, and not the kind who merely obstruct the spiritual rebirth begun from the grass-roots.

"At the present time, of the six dioceses of Lithuania, only the cases of the Archdiocese of Kaunas and of the dioceses of Telšiai and Kaišiadorys have been decided.

"The Diocese of Vilkaiviškis is joined to the Archdiocese of Kaunas, and obviously wishes to have its own appropriate shepherd and to run its own affairs.

"The plight of the Diocese of Panevėžys is downright tragic, and the Soviet government really will try to protract the present situation, so that the Diocese would suffer as much harm as possible. Meanwhile the See of Vilnius has been waiting over twenty years for its rightful overseer, the exiled Bishop Julijonas Steponavičius, who is especially beloved in Lithuania. Everyone who would attempt to contribute to the moral destruction of this bishop would become a foreign body not only in the nation, but also in the Church of Lithuania."

L.I.C.

UNDERGROUND PERIODICAL DESCRIBES REASONS FOR EXISTENCE

"Impossible to Stand Aside in the National Struggle for Liberty"

The Lithuanian underground press, with its approximately fifteen periodicals, is the largest per capita in the Soviet-controlled part of Europe. Its underlying motivation and the reason for its existence is summed up in the editorial of a new periodical, *Tautos Kelias* (The Road of the Nation), No. 1, April 1980.

The loss of independence has exacted enormous sacrifices from the Lithuanian people. Thousands of our compatriots were arrested, imprisoned, thrown into concentration camps; tens of thousands were deported from their homeland and many of them lie buried in faraway Siberia — executed by shooting, tortured and starved to death. A large number of the members of the Activist Front perished in 1941, trying to restore a sovereign Lithuanian State. In 1944-1952, several tens of thousands of outstanding young Lithuanians left their schoolrooms, university auditoria, and villages to form guerilla units and to wage an uneven struggle for the recovery of their nation's lost liberty. Most of them died as heroes; by sacrificing their lives they demonstrated the nation's unbreakable will to live in freedom. Nietzsche once said: "Write in blood and blood will turn into spiritual inspiration".

The martyrs of prisons and concentration camps, the blood of those who perished in the guerilla struggle impose on us a duty to complete that for what they died — to restore a free and independent Lithuania.

The reprisals, arrests, deportations and death penalties, the prisons, concentration camps and psychiatric hospitals have been our lot for the past forty years. But they have not undermined the will of the nation to regain the lost liberty. This was demonstrated by the petition of the 17,000 to the United Nations organization, Kalanta's sacrifice of self-immolation, and the accompanying rush of thousands to the streets of the city of Kaunas, the demonstration of

observers while other compatriots fight and sacrifice themselves for the nation's freedom. Each Lithuanian has the sacred duty to contribute his share to the nation's self-liberation.

An underground periodical must take into account the special circumstances and the modest possibilities of its publication. Therefore it must be reserved as it ventures its first step. All it can say is that it wishes to support its compatriots who are engaged in an uneven struggle and to replace those who were forced to withdraw from the battlefield. The periodical will try to help its readers to orientate themselves in contemporary circumstances and will raise issues that will help to prepare the nation for independent life. The occupation government is not eternal, the hour of liberation shall come, and Lithuania shall be free and independent. Prompted by this conviction, we take our first step.

(From *The Chronicle of the Catholic Church in Lithuania*, No. 54, August 15, 1982)

SOVIET CATHOLICS REACT TO PAPAL APPOINTMENTS

The first comments of the underground Catholic Church of Soviet-occupied Lithuania have reached the West, concerning the recent appointment of two bishops to the sees in that predominantly Catholic Soviet republic.

The comments constitute the lead article in the latest issue of the underground *Chronicle of the Catholic Church in Lithuania*:

"In July of 1982, the Apostolic See, with the consent of Moscow, appointed the exiled Bishop Vincentas Sladkevičius apostolic administrator of the Diocese of Kaišiadorys, and named Father Antanas Vaičiūnas bishop appointing him apostolic administrator of the Diocese of Telšiai and of the Prelature of Klaipėda.

"Lithuania is especially happy that one exiled bishop has finally been able to assume an episcopal see; however, they ask with concern, "What will the fate of the other exiled bishop

be? Nor can anyone in Lithuania today answer a second question: Why did the Soviet government agree to the appointment of these two bishops? What does it hope to gain? Does this appointment mean, as some foreign radio broadcasts commented, that the Soviet government is relaxing its vice-like grip of oppression? By no means! Lately, even greater pressure is felt on priests to obey the Regulations for Religious Associations, the purpose of which is to strangle the Church. Harsh attacks are being leveled at those who try to defend the rights of the Church and the faithful.

"Perhaps the most direct answer would be the following: after the Soviet government's plan to raise to the episcopacy candidates considered most suitable by itself failed last year, it decided this year to pursue its plan more subtly: first to allow one candidate acceptable to the priests and people of

THE PURPOSE OF LITHUANIAN CATHOLIC ALLIANCE:

"The Alliance is a Fraternal Benefit society, organized and conducted solely for the mutual benefit of its members and their beneficiaries and not for profit, operated on a lodge system and a representative form of government and have a Supreme Legislative Body and Subordinate Lodges into which members are elected, initiated or admitted in accordance with the Constitution and By-Laws... The Alliance encourages intellectual attainment through education, printing and publishing periodicals, books and pamphlets of interest to the members". (Const., Article 2)

EUROPE IN 1000 B.C.

THE IRON AGE

WHEN THE LITHUANIANS REACHED THE SHORES OF THE BALTIC THEY FORMED THE BALTIC BRANCH OF THE ARYAN RACE--A DISTINCT BRANCH WITH A DISTINCT LANGUAGE OF THEIR OWN.

WHEN MERCHANTS OF ANCIENT PHOENICIA CARRIED ON A BARTER TRADE, 3000 YEARS AGO, WITH THE ANCIENT BALTS, AMBER ORNAMENTS HAVE BEEN FOUND NOT ONLY IN MYCENAEAN TOMBS BUT ALSO IN THE TOMBS OF EGYPTIAN PHAROANS.

ANCIENT LITHUANIAN
ANCIENT PAGAN ALTAR

From "The Lithuanians" by Anthony D. Yuknis.

WYOMING KLONIO ŽINIOS

THE 54TH ISSUE
OF LITHUANIAN
"CHRONICLE"
RECEIVED IN WEST

The 54th issue of *The Chronicle of the Catholic Church in Lithuania*, dated August 15, 1982, has reached the West recently. The new issue deals at length with the recent appointment of two bishops in Lithuania. The journal describes the Lithuanian reaction as a mixture of happiness and uneasiness. While Catholics are happy, the *Chronicle* says, that one exiled bishop, Vincetas Sladkevičius, has finally been able to assume an episcopal see, they are concerned about the fate of the other exiled bishop, Julijonas Steponavičius, who is especially beloved in Lithuania.

The *Chronicle* reports that many Catholics, including children, were seized, interrogated and physically abused during the religious festival in Ž. Kalvarija on July 2-9; militia and army detachments kept close watch of the participants. The destruction of the *Hill of Maidens*, a historic shrine in Telsiai raion on April 2-3, 1982, continues generating protests in Lithuania. The gruelling experiences of a young Lithuanian draftee, Robertas Grigas, who refused to take the Soviet Army oath, are recounted. There are excerpts from the letters of the Lithuanian "prisoners of conscience". The new issue contains the texts of numerous protests against religious discrimination and other violations of basic human rights.

Ethnic Youth Dancers "Sunbeams", members of the traditional court

KNIGHTS OF LITHUANIA HOST 37th DIOCESAN FAMILY ROSARY IN MEMORIAM OF BR. GEORGE PETCAVAGE, O.F.M.

On Sunday, October 3, the Knights of Lithuania hosted the 37th consecutive monthly Diocesan Family Rosary Devotion in St. Peter's Cathedral, Scranton.

Homilist for the service was Father Michael Ozalas, pastor of St. Joseph's Lithuanian Church, Scranton. The Welcome remarks and a prayer for Brother George Petcavage, OFM, a native son of St. Joseph's parish and distinguished knight of Lithuania, who died September 14, 1982 at the Franciscan Monastery, Brooklyn, New York were given by Casimir Yanish, vice president of K of L, Council 74. Mrs. Helen Cravth, secretary introduced Miss Ann Marie Glucksonis who crowned the diocesan Pilgrim Virgin and members of the traditional court composed of the ethnic youth dancers, known as *The Sunbeams*, under the direction of Sister Virginia Vytell, CJC of St. Mary's Villa, Elmhurst. The dancers are:

Representing St. Joseph's parish, Scranton: Nancy Laske, Sandra Stanilka, Stacey Meyers, Stephanie Candal and Anita Sakевич.

From St. Michael's parish in Scranton was Dena and Robyn Kurzeil.

From St. Catherine's, Moscow were Dristen Rakshys and Alena Drazdauskas.

From St. Eulalia's, Elmhurst: Kathleen, Mary Beth and Mary Frances Rogers.

Rebecca Georgia carried the Crown and Emma Foley led the procession. They are from St. Joseph's Scranton.

The altar boys for the memorial service were: Michael Balcrius and Russell Petcavage both of St. Joseph's Church, Scranton.

Mrs. Helen Moran, of St. Michael's church, Scranton, was at the organ, gave an organ recital of appropriate Lithuanian hymns from 2:30 to 3:00.

Each decade of the Glorious mysteries of the Rosary was recited by a Knights of Lithuania family accompanied by friends of Brother George. They are as follows:

The First Mystery was recited by Mr. and Mrs. Richard Laske, Sr., their daughter Debbie and son Joseph, daughter Maria with her husband, Ted Foley, Sandy and her husband Charles, Georgija Laske, Audrey Chafey, Patty and Richard Laske, Jr.

The Second Mystery was recited by Anna Galinas, Ann Lisowski, Vole Krutulis, Ann Riccardo, Ruth Yanish and Agatha Sueta. All from St. Joseph's Church.

The Third Mystery was recited by Mr. and Mrs. William Grady, Mrs. Helen Roginski, Mr. and Mrs. Paul Boginski, Jr. and family, Pranas Shimkus and daughter Helen.

The Fourth Mystery was recited by Edward and Peg Romanauskas, their mother Romanauskas, Aldona Bunnell, Ruth and Jean Werner, Bill and

LCA MEMBERS' DEATHS

George Shalna — Lodge 7 RD No. 1, Coolidge Ave., Pittston, Pa. 18643. Died: May 19, 1982.

Veronika Količius — Lodge 158 — 3304 Brownsville Rd., Pittsburgh, Pa. 15227. Died: October 13, 1982.

Valerija Ostrauskas — Lodge 85 — 5615 S. Richmond Ave., Chicago, Ill. 60629. Died: October 15, 1982.

Agnes Kodjesky, and John and Josephine Shuster of St. Joseph's Church, Anna Bagdon and Anna Matulevich.

The Fifth Mystery was recited by Margaret Laibinis, Anna Patelunas, Patsie Simms, Rose Stanches, Leo and Evelyn Zeweki of St. Michael's Church.

This Memorial Service was culminated with Benediction of the Most Blessed Sacrament with Father Dale Rupert, assistant pastor of St. Peter's Cathedral officiating. The Most Reverend J. Carroll McCormick, Bishop of Scranton, was in Rome at this time, sent a note of regret for not being able to attend this service.

CLERGY CHARGES REGIME WITH ATTEMPT TO DESTROY CHURCH

The Communist authorities were charged with an attempt to "destroy" the Catholic Church in Lithuania in a strongly-worded protest statement, delivered on June 8, 1982, by the deans of the Telsiai Diocese to P. Anilionis, the Lithuanian Commissar of the USSR Council of Religious Affairs. The statement condemns the "desecration" of the "Hill of Maidens", a historic-religious monument in the Telsiai raion, on April 2-3, 1982, as more than a routine act of vandalism — an "organized crime, which was done not without the consent of some government officials". The protest statement was published in the 54th issue of *The Chronicle of the Catholic Church in Lithuania*, dated August 15, 1982.

The statement of the Lithuanian clergy singles out the recent campaign by the Com-

munist authorities seeking to take over the control of the Church committees, and to exclude priests from them, as an undertaking designed to destroy the Catholic Church. "Naturally", it says, "the Catholic Church cannot accept that and is compelled to resist with all forces at its disposal".

The statement of the deans concludes with the following demands: "The government must do everything to prevent a repetition of these horrible crimes against humanity and against the most sacred feeling and convictions of religious believers (the desecration of graves, temples and crosses), and to see to it that they are not humiliated and insulted in this most crude manner in the future."

"The cult laws must not be issued and interpreted against the Church's fundamental canon law, and against the constitution.

"Should the above-mentioned and similar actions continue, a normal dialogue between the Church and the Government will become very difficult or impossible".

BRIDGES — a monthly newsletter in the English language, published by the Lithuanian American Community, is geared for those Lithuanians, who do not understand Lithuanian but are interested in Lithuanian culture. The newsletter is published monthly and the subscription rate is 5 dol. per year. The readers of *Garšas* are urged to recommend it to the Lithuanians in their communities to subscribe it for their children, who are interested in their heritage. Write to: Bridges, 341 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207.

Centrinėje Lietuvos Katalikų Susivienijimo įstaigoje, 71-73 S. Washington Street, Wilkes-Barre, Pa. 18701, galima įsigyti lietuviškų kortelių su pasveikinimu Šv. Kalėdų proga, o taip pat Šv. Velykų ir gimtadienių progomis.

Does the interest on your savings account in a bank give you adequate protection against inflation? Probably not. We have a much better solution for your money management. You are hereby invited to become a member of

KASA

LITHUANIAN FEDERAL CREDIT UNION

This is what we have to offer:

1. **9% INTEREST ON REGULAR** "day of deposit to day of withdrawal" passbook savings accounts. (That's 50% better than in most of the banks).
2. **12% INTEREST** on Credit Union Share Certificates in \$500 units that are especially attractive to small depositors.
3. **HIGHEST CURRENT INTEREST ON MONEY MARKET CERTIFICATES.**
4. **ALL-SAVER CERTIFICATES** with tax free interest.
5. **TAX EXEMPT IRA** Accounts.
6. **\$100,000 INSURANCE** on every account.
7. **CONVENIENT LOANS** to all members at the lowest possible rates.
8. **FINANCIAL ADVICE** to you and your family — free of charge.

The KASA Lithuanian Credit Union in less than 2 years has reached more than 3 million dollars in deposits!

Through advertising, donations and services it helps the Lithuanian community and its individual members.

Come in, write or phone to become a member of KASA LITHUANIAN CREDIT UNION, 88-01 114th Street, Richmond Hill, N.Y. 11418. Tel. (212) 441-6799.

For your convenience our offices are open every working day from 9 AM till 9 in the evening. Fridays till 6 PM and Saturdays till 5 PM.

WE HOPE TO SEE YOU SOON!

"Garso" galima įsigyti šias knygas (Lietuvių ir anglų kalbomis)

Lithuanian Cookery, paruošė Izabelė Sinkevičiūtė. 316 puslapių, didelio formato. Kaina \$8.00

Amerikos Lietuvių Taryba, parašė Leonardas Šimutis. Kaina 3.00

Lietuvių — Anglų Kalbų Žodynas, paruošė B. Piesarskis ir B. Svecevičius. 512 psl., apie 27,000 žodžių. Kaina \$8.00

Anglų — Lietuvių Kalbų Žodynas, paruošė V. Baravykas. Apie 30,000 žodžių ir posakių Kaina \$8.00

Lietuvių kalbos vadovas (Introduction to Modern Lithuanian) Paruošė kalbininkai Leonardas Dambriūnas, Antanas Klimas ir William R. Schmalsteig. Kaina \$10.00

Popular Lithuanian Recipes, lietuviškų valgių mėgėjams Juzės Daužvardienės anglų kalba paruošta knyga. Kaina \$4.00

Vytautas The Great, kan J.B. Končiaus angliškai parašyta istorinė knyga. Kaina \$2.00

Lithuanian Self-Taught, M. Variakojytės - Inkenienės paruoštas rankvedis, prisilaikant Marlborough's sistemos. Kaina \$3.50

Vidudienio Sodai, Bernardo Brazdžionio eilėraščiai. Už šį poezijos rinkinį autorius laimėjo 1958-59 metų kultūros žurnalo "Aidų" literatūros premiją. Viršelio aplangą piešė dail. Telesforas Valius. Kaina \$4.00

Amerikos Lietuvių Vardynas, Jungtinių Amerikos Valstybių žinomesnių lietuvių biografinės žinios, su prof. Kazio Pakšto įvadu. 240 psl., kietais viršeliais. Kaina \$4.00

The Forty Years of Darkness, by Juozas Vaišnora, translated by Joseph Boley. Suppression of the Lithuanian Press and how it was regained. Price ... \$2.00

Lithuanians in America, Dr. Antanas Kučas; translated by Joseph Boley \$6.00

The Brothers Domeika, a novel, Liudas Dovydenas; translated by Milton Stark \$6.00

Day of Shame, the truth about the murderous happenings aboard the Cutter Vigilant, during the Russian-American confrontation at Martha's Vineyard. The tragedy of Simas Kudirka, by Algis Rukšėnas \$9.00

Teismas Biržely, dokumentuotai aprašoma Nijolės Sadonaitės teismas ir kaltinimas. Parašė Jurgis Gliauda. Kaina \$2.00

Simas (The story of Seaman Simas Kudirka), by Jurgis Gliauda. Translated from Lithuanian by Kęstutis Čižiūnas and J. Žemkalnis \$5.00

"Garso" Administracija
P.O. Box 32 (71-73 So. Washington Str.) Wilkes-Barre, Pa. 18703

St. Joseph's Church, Duryea, held a Christmas Boutique November 14 in the church auditorium. Pictured are Marie Yonushko, Anna McGlynn, Joseph Andrews, Rev. George Truskauskas, pastor, Monica Getson, Eleanor Stroh and Linda Getson.